Laikraksts LATVIETIS www.laikraksts.com

Austrālijas pirmais latviešu elektroniskais nedēļas laikraksts latviešiem pasaulē — An Australian newspaper for Latvians worldwide

Nr. 561 2019. gada 10. oktobrī TĪMEKLĪ ISSN 1837-6991

Published by Sterling Star Pty Ltd — PO Box 6219, SOUTH YARRA, VIC 3141, AUSTRALIA — Email: redakcija@laikraksts.com

FOTO no Elīnas Apsītes personīgā arhīva

3x3 Vecpiebalgā. Skat. rakstu 11. lpp.

Atklās LR vēstniecību Austrālijā

ĀM Parlamentārā sekretāre PBLA sēdē

Ārlietu ministrija

2019. gada 2. oktobrī Ārlietu ministrijas parlamentārā sekretāre **Zanda Kalniņa-Lukaševica,** uzrunājot klātesošos Pasaules brīvo latviešu apvienības (PBLA) valdes sēdes atklāšanā, kā nozīmīgu soli sadarbības aktivizēšanā ar tautiešiem minēja nākamajā gadā plānoto vēstniecības atklāšanu Austrālijā. Tas palīdzēs skaitliski ievērojamai latviešu diasporai mērķtiecīgāk attīstīt kultūras, izglītības un ekonomiskās saites ar Latviju. Kā īpaši svarīgu parlamentārā sekretāre minēja latviešu kopienas atbalstu Latvijas kandidatūrai uz nepastāvīgās locekles vietu 2025. gadā gaidāmajās ANO Drošības padomes vēlēšanās, kas ir nozīmīgs mērķis Latvijas ārpolitikā. Spēja mobilizēt kopīgu atbalstu Austrālijā, Jaunzēlandē un Klusā okeāna reģionā var gūt nozīmīgu lomu vēlēšanu iznākumā.

Parlamentārā sekretāre pateicās PBLA par atbalstu un iniciatīvām diasporas izglītības un kultūras projektu īstenošanā, kā arī latviešu uzņēmēju

Turpinājums 11. lpp.

Ordeņu kapituls

Valsts prezidents apstiprina sastāvu

Valsts prezidents Egils Levits atbilstoši Valsts apbalvojumu likuma 42. pantam apstiprina Ordeņu kapitula sastāvu, par tā kancleri ieceļot Triju Zvaigžņu ordeņa komandieri **Sarmīti Ēlerti.**

Ordeņu kapitula locekļi būs: Triju Zvaigžņu ordeņa virsnieks **Andris Kronbergs,** Triju Zvaigžņu ordeņa kavaliere **Gunda Vaivode,** Viestura ordeņa lielkrusta komandieris **Raimonds Graube,** Triju Zvaigžņu ordeņa komandieris un Viestura ordeņa lielkrusta komandieris **Tālavs Jundzis,** Atzinības krusta lielvirsniece **Elita Kuzma** un Atzinības krusta virsniece **Dina Gailīte.**

Ordeņu kapitula kancleru un locekļus Valsts prezidents ieceļ uz savu pilnvaru laiku.

Ordeņu kapitula sastāvā ir Ordeņu kapitula kanclers, kas apbalvots ar vismaz vienu no augstākajiem valsts apbalvojumiem, un seši Ordeņu kapitula locekļi – divi no apbalvotajiem ar Triju Zvaigžņu ordeni, divi no apbalvotajiem ar Viestura ordeni un divi no apbalvotajiem ar Atzinības krustu. Par Ordeņu kapitula kancleru un tā locekļiem var būt tikai Latvijas Republikas pilsoņi.

LATVIJAS VALSTS PREZIDENTS

FOTO Imants Skrīveris

Sarmīte Ēlerte Kanberā.

Ordeņu kapituls kā koleģiāla institūcija valsts apbalvojumu lietu pārzināšanai Latvijas Republikā tika izveidots 1938. gadā.

LV prezidenta kanceleja
2.10.2019.

Saturs

Austrālijas ziņas 1, 4, 5, 6, 7, 10, 11
Latvijas ziņas 1, 8, 9, 11
Latvieši pasaulē 1, 2, 3, 11, 13, 14
Redakcijā 3
LR Ārlietu ministrija 1, 11
LV prezidenta kanceleja 1, 2
Daris Dēliņš 3
AL36.JD 4, 5
AZVV 5
Kārlis Kasparsons 6, 12, 14
Greims Andersons 7
Māra Branča skatījums 8
Nataļja Jevsejeva 9
Daina Jaunbērziņa 10
ALT 10
3x3 – Vecpiebalga 11
Guntars Saiva 13, 14
Datumi 14, 15
Sarīkojumi, ziņojumi 15, 16
Eiro kurss 16

9 771837 699002

Valsts prezidents iesniedz ANO

Latvijas deklarāciju par Starptautiskās tiesas obligātās jurisdikcijas atzīšanu

LATVIJAS VALSTS PREZIDENTS

Valsts prezidents Egils Levits 24. septembrī Ņujorkā ANO Ģenerālās asamblejas laikā iesniedza deklarāciju, kas apstiprina, ka Latvija pievienojas Starptautiskās tiesas obligātajai jurisdikcijai.

E. Levits norāda: *„Tas, ka Latvija pievienojas Starptautiskās tiesas obligātajai jurisdikcijai, apliecina mūsu valsts gatavību pilnībā iesaistīties starptautiskajā sistēmā un likuma varas nostiprināšanā. Šis solis dos iespējas Latvijai, ja nepieciešams, vērsties pret valstīm, kas nepildītu to starptautiskās saistības pret Latviju.“*

Deklarācija sagatavota atbilstoši Saeimas 2017. gada 30. novembrī pieņemtajam likumam, ar ko Latvija atzīst ANO ietvaros izveidotās Starptautiskās tiesas obligāto jurisdikciju. Līdz ar to Latvija varēs vērsties un būt viena no pusēm Starptautiskajā tiesā, lai risinātu starptautiskus strīdus.

Starptautiskā tiesa izveidota 1945. gadā, un tā ir galvenā ANO juridiskā institūcija miermīlīgai juridisko starpvalstu strīdu noregulēšanai. Tās lēmumi ir saistoši konkrētajos tiesas procesos iesaistītajām valstīm. Starptautiskās tiesas obligāto jurisdikciju šobrīd ir atzinušas 73 pasaules valstis, tostarp 23 Eiropas Savienības dalībvalstis, tai skaitā Igaunija, Lietuva, Polija, Somija, Zviedrija, Dānija. Jāpiemin, ka Latvija bija atzinusi Starptautiskās tiesas priekšteces – Pastāvīgās starptautiskās tiesas – jurisdikciju pirms Latvijas okupācijas 1940. gadā.

FOTO Ilmārs Znotiņš, Valsts prezidenta kanceleja

Deklarācijas iesniegšana Apvienotajās nācijās. No kreisās: LR ārlietu ministrs Edgars Rinkēvičs, Latvijas Valsts prezidents Egils Levits, Apvienoto nāciju Valsts sekretārs juridiskās lietās Miguels de Serpa Soares.

LV Prezidenta kanceleja
24.09.2019.

Published by Sterling Star Pty Ltd
ABN 54053671855

Redakcija / Editorial Office:
Sterling Star
PO Box 6219
SOUTH YARRA, VIC 3141
AUSTRALIA

Tel/fakss: (03) 98273753
redakcija@laikraksts.com
latvietis@netspace.net.au

www.laikraksts.com

Editor: Dr. Gunars Nagels
Associate Editor: Ilze Nagela

Abonēšanas cena drukātam laikrakstam: $50 par 10 numuriem, $95 par 20 numuriem vai $240 par 52 numuriem ar piegādi Austrālijā. Čekus rakstīt uz vārda: **„Sterling Star Pty Ltd“.**

Sludinājumu cena: $6 par 1 cm telpu vienā slejā vienā numurā.

Content and design:
© Sterling Star 2019.
All rights reserved.

Tīmeklī/Online ISSN 1837-6991
Abonētājiem/Print ISSN 1837-6983

Ar autora vārdu vai iniciāļiem parakstītos rakstos izteiktās domas ne katrā gadījumā atbilst redakcijas viedoklim, un redakcija par tām neuzņemas atbildību. Redakcija patur tiesības manuskriptus un fotogrāfijas rediģēt. Laikraksts honorārus nemaksā.

Redakcijā

Sveicināti, lasītāji!

Latvijas simtgades svinības turpinās. Tuvojamies lielajam izšķirojošam brīdim pirms simts gadiem – 1919. gadā, – kad bermontiešu uzbrukums Rīgai draudēja ar galu jaunai Latvijas republikai.

Gan Francijas, gan Apvienotās Karalistes vēstniecības Latvijā popularizē savas valsts izšķirošo palīdzību, ar saviem karakuģiem atbalstot Latvijas armijas operācija atgūt Pārdaugavu no bermontiešiem.

Pirmdien, 7. oktobrī, Latvijas Kara muzejā atklāja izstādi *Francijas un sabiedroto ieguldījums cīņā par Latvijas neatkarību (1918-1921).* Pirms tam starptautisko konferenci atklāja Latvijas Valsts prezidents Egils Levits, un pēc konferences tika atvērta franču pulkvežleitnanta E. Diparkē atmiņu grāmatu *Misija Latvijā 1919-1920.* Svarīgākās sarunas 1919. gadā par Latvijas nākotni notika Parīzē, un bija interesanti konferencē redzēt tā laika franču laikrakstu virsrakstus. Latvijas uzvara pār bermontiešiem *Rīgas kaujā* mainīja uzskatus Rietumos par Latviju – tā bija kļuvusi par nopietnu *spēlētāju*, ar kuru jārēķinās.

Trešdien, 16. oktobrī, Latvijas Nacionālā bibliotēkas ātrijā atklās izstādi *Nosargāt brīvību. Lielbritānijas militārais un diplomātiskais atbalsts Latvijai 1918.–1920. gadā.* Pats Apvienotās Karalistes vēstnieks Kīts Šenons 21. oktobrī plkst. 17.00 vadīs ekskursiju izstādē. Lielbritānijas atbalsts Latvijai prasīja savus upurus: 1919. gada 17. oktobrī bermontieši ar trim lādiņiem no krasta artilērijas trāpīja britu kuģim *HMS Dragon,* uz kura krita deviņi britu jūrnieki, un pieci tika ievainoti.

Ja *HMS Dragon* 1919. gadā piedalījās kopīgā operācijā ar Francijas karakuģiem; tad tā tālākais liktenis ir interesants. Pēc pārbūves 1930. gadā, *HMS Dragon* piedalījās Otrā Pasaules karā un guva savu pirmo uzvaru 1940. gada 16. septembrī, sagūstot Francijas tvaikoni *Touareg.* Nedēļu vēlāk, 23. septembrī, *HMS Dragon* piedalījās uzbrukumā Francijas Rietumāfrikas ostai Dakarā (tagad Senegālas galvaspilsēta), nogremdējot franču zemūdeni *Persée* un apšaudot pašu ostu.

1943. gada janvārī *HMS Dragon* nodeva Polijas flotei, kuras sastāvā tā, starp citu, pavadīja konvoju uz Murmansku.

1944. gada jūnijā *HMS Dragon* piedalījās *Operācijā Neptūns* jeb *D-diena,* sākot Francijas atbrīvošanu no vācu okupācijas, bet mēnesi vēlāk tā tika negremdēta pie Kaenas, zaudējot 26 jūrniekus.

Liktenis bija pagriezis pilno apli.

GN

Laikraksta „Latvietis“ redakcija un valde sveic

Pēteri Kļaviņu,

SLB mēnešrakstu „Ritums“ ilggadīgo redaktoru,

90. dzimšanas dienā!

6.10.2019.

Trīs Latvijas prezidenti

Piedalās pasākumos Ņujorkā

Septembra trešā nedēļa Ņujorkā ir pazīstama gan ar jauku rudenīgu laiku, gan ar neparasti lieliem satiksmes sablīvējumiem pilsētas centrā, kad notiek gadskārtējā Apvienoto Nācijas Organizācijas (ANO) ģenerālsapulces sesijas atklāšana. ANO ģenerālsapulces nedēļa ir vienmēr ideāls laiks esošiem un bijušiem valsts vadītājiem tikties ar augstākām valsts amatpersonām un citiem pasaules politikas, ekonomikas un sabiedrisko tematu speciālistiem.

Šogad no **23. septembra līdz 28. septembrim** Ņujorkā bija ieradušies ne tikai viens, bet trīs Latvijas prezidenti. V. E. Dr. Egils Levits, savā pirmajā ASV vizītē kopš stājies prezidenta amatā š. g. jūlija sākumā izmantoja savu klātbūtni ar pilnu darba programmu: piedalījās ANO sesijas atklāšanā, teica tur uzrunu, piedalījās vairākās divpusējās tikšanās ar citu valstu vadītājiem, apmeklēja Kolumbijas (Columbia) un Prinstona (Princeton) Universitātes, apmeklēja ANO klimatu maiņas un *World Economic Forum* sēdes, piedalījās mākslinieces **Vijas Celmiņas** retrospektīvās *(retrospective)* izstādes atklāšanā *Met Breuer* galerijā, kā arī tikās ar vietējo latviešu kopienu.

Bijusī LR valsts prezidente, **V. E. Dr. Vaira Vīķe-Freiberga** ar dzīves biedru **Dr. Imantu Freibergu** un bijušais LR valsts prezidents, **V. E. Dr. Valdis Zatlers** ar kundzi **Lilitu Zatleri** arī bija Ņujorkā šai laikā, piedaloties sanāksmēs, prezentācijās un sēdes pasākumos.

Daris Dēliņš
LR goda konsuls Ņujorkā

Raksts par izstādi: https://www.nytimes.com/2019/09/26/arts/design/vija-celmins-review-met-breuer.html

FOTO no Dara Dēliņa personīgā arhīva

No kreisas: LR goda konsuls Ņujorkā Daris Dēliņš un LR valsts prezidents Egīls Levits Vijas Celmiņas izstādes atklāšana Met Breuer muzejā.

Abonējiet laikraksta „Latvietis“ drukāto izdevumu krāsās!

Abonements $50 par 10 numuriem, $95 par 20 numuriem vai $240 par 52 numuriem ar piegādi Austrālijā.

Sterling Star Pty Ltd, PO Box 6219, South Yarra, Vic. 3141.
Čeki rakstāmi: „Sterling Star“

Austrālijas Latviešu 36. Jaunatnes dienas

Rīkotāji, norise, biļetes...

Kas ir JDS?

Jaunatnes dienas (JD) ir lielākais latviešu jaunatnes pasākums Austrālijā. Šie svētki pulcē jauniešus no visas Austrālijas, un pēdējos gados arvien vairāk piesaista arī ārvalstu viesus. Pirmās Austrālijas Latviešu Jaunatnes dienas notika 1962. gadā Melburnā. Sākuma gados JD notika katru gadu, vēlāk neregulārāk, bet kopš 2003. gada svētki notiek ik pa diviem gadiem – laikā starp Ziemassvētkiem un Jauno gadu. JD tiek rīkotas rotācijas kārtībā starp Sidneju, Melburnu un Adelaidi.

Latviešu jaunieši Austrālijā ir stingri apņēmušies saglabāt savu kultūras mantojumu un izmanto šos svētkus latviešu tradīciju saglabāšanai un stiprināšanai. Mūzika un tautas dejas tiek izceltas kā šī bagātīgā mantojuma galvenās sastāvdaļas. Šī gada svētku rīkotāji izmantos vietējos Austrālijas latviešu jaunos māksliniekus, lai izrādītu kā tradicionālus, tā jaunrades darbus. JD programmā tiks ietverti dažādi sarīkojumi, tostarp *Atklāšanas ceremonija* ar jauniešu kora uzstāšanos, *Danču vakars* vietējo mūziķu pavadījumā, *Jauniešu mūzikas koncerts, Sadziedāšanās vakars, Tautas deju uzvedums* (ar lietuviešu un igauņu tautas deju ansambļu līdzdalību), teātra izrāde un iepriekšējo JD rīkotāju retrospektīva izstāde. *Jaunatnes dienas* noslēgsies ar *Jaungada sagaidīšanas balli.*

Jaunatnes dienas tiek rīkotas Latviešu Jaunatnes apvienības Austrālijā (LJAA) paspārnē. AL36. JD komiteja tika izraudzīta 2018. gadā. Rīkotāji visi ir latviešu trešās paaudzes Austrālijā jaunieši. Kopš izveides 2018. gada vidū, komiteja ir mērķtiecīgi darbojusies, rīkojot arī vairākus pasākumus ne tikai, lai popularizētu svētkus un piesaistītu līdzekļus, bet varbūt vēl svarīgāk, lai dot jaunajiem rīkotājiem organizatorisku pieredzi.

Kaut JD organizētāji un mākslinieki ir jaunieši, rīkotāji cer, ka sarīkojumi pievilks visu vecumu auditoriju. Rīkotāji arī vēlas parādīt, lai nākamā paaudze ir spējīga sniegt sabiedrībai nākotnes rīkotājus, dalībniekus un atbalstītājus.

Aicinām visus braukt uz Melburnu kopā svinēt latviešu kultūras svētkus ar jauniešu piegaršu!

AL36.JD komiteja

Priekšsēde **Lija Andersone,** vicepriekšsēdis **Kalvis Švolmanis,** par komunikāciju atbild **Laila Grosa,** Danču vakars – **Maija Drēziņa,** Jauniešu koncerts – **Kārla Jaudzema,** Sadziedāšanās – **Līsa Jaunalksne,** Tautas dejas – **Kate Jaunalksne,** Tautas deju apkūļības – **Ēriks Stepaņuks** un **Kaspars Švolmanis,** mēdijs – **Lūkas Elberts,** tehniskais koordinators – **Andrejs Jaudzems,** Viktorīna – **Daina Jefimova,** balle – **Brita Kaleja,** padomdevejs un palīgs – **Ivars Štubis.**

AL36.JD logo

Logo konkursā piedalījās vairāki mākslinieki, atspoguļojot savās kompozīcijās dažādas tēmas, kas saistītas ar latviešu jauniešu tradīciju piekopšanu Austrālijā un Latvijā.

Konkursu uzvarēja **Antra Švarca;** viņa raksta: *„Mērķis 36. Jaunatnes dienu logo dizainam ir atspoguļot Latvijas bagāto kultūru un Austrālijas latviešu jaunatnes enerģiju. Jaunatnes dienās mēs lepojamies par savu izcelsmi un svinam Latvijas kultūras tradīcijas. To simbolizēju ar lepnas, drošsirdīgas tautu meitas tēlu. 36. Jaunatnes dienas notiks Melburnā, un lai to uzsvērtu, izvēlējos attēlot ikonisko Melburnas jauniešu tautas deju ansambļa „Riteņītis“ Alsungas tautas tērpu. Stilistisko iedvesmu ieguvu no vēsturiskām Latvijas afišām, kuru kombinēju ar mūsdienu estētiku. Ieliku trijdeksni dejotājas rokā, lai simboliski sasauktu tautu no tālienes šeit uz Melburnu.“*

AL36.JD norise

Piektdien, **27. decembrī,** plkst.18.30 Atklāšana. Pieņemšana.

Jaunatnes dienu atklāšana notiek trīs daļās, pakāpeniski caur atsevišķām telpām Latviešu namā. Svētkus ievadīs ar pieņemšanu *Hugo Misiņa zālē (Mazajā zālē).* Pieņemšanā ietilps izstādes atklāšana, kurā būs redzami iepriekšējie Jaunatnes dienu rīkotāji un viņu rīkoto svētku logotipi. Pēc tam, oficiālā atklāšanas ceremonija foajē telpā. Atklāšanā uzstāsies īpaši izveidots Jaunatnes dienu koris. Treškārt, lai noapaļotu atklāšanas svinības, Lielajā zālē notiks latviešu tradicionālās mūzikas un danču vakars – ikvienam par prieku! Silti gaidīsim visus jauniešu svētku atklāšanā!

Piektdien, **27. decembrī,** plkst.19.00 Danču vakars.

Aicinām jūs visus uz danču vakaru Melburnas Latviešu namā, kur visi ir aicināti kārtīgi izdancoties! Vakars sāksies septiņos, pēc *Atklāšanas pieņemšanas.* Vakariņas ir ieskaitītas biļetes cenā, dzērienus varēs pirkt uz vietas, un būs *dzīvā* mūzika. Nāciet baudīt labu vakaru, dancojot vai arī vienkārši pavadot laiku kopā ar draugiem un ģimeni!

Sestdien, **28. decembrī,** plkst. 16.00 Teātris.

Sestdien, **28. decembrī,** plkst. 19.00 Viktorīnas vakars.

Vai esat televīzijā skatījušies *Kurš vēlās kļūt par miljonāru?* Vai jūs zināt, cik augsts ir Gaiziņkalns? Vai jums patīk baudīt vakarus ar draugiem? Ja atbildējāt *Jā* uz vienu no šīm jautājumiem, tad aicinām jūs uz pirmo Jaunatnes dienas *Viktorīna vakaru,* kas notiks Melburnas Latviešu Namā. Varat sagaidīt jauku vakaru ar spēlēm, jautājumiem, ēdienu un dzērieniem! Visi ir mīļi aicināti! Paņemiet līdzi draugus un radus, lai pārbaudītu savas zināšanas.

Svētdien, **29. decembrī,** plkst.16.00 Jauniešu koncerts.

Jauniešu koncertā *Sudraba Mikrofons* piedalīsies jau populāri mākslinieki, kā arī plaukstoši debitanti no Melburnas, Sidnejas un Adelaides. Izskanēs dažādi žanri no klasiskās mūzikas līdz jaunradei, ar muzikāliem *koveriem,* kā arī ar oriģinālkompozīcijām. Koncerta apmeklētāji varēs piedzīvot raibu un daudzpusīgu koncertu, kas izcels mūsu jauniešu radošo talantu.

Svētdien, **29. decembrī,** plkst.19.00 Sadziedāšanās vakars.

Sadziedāšanās vakara mērķis ir, lai tauta sanāktu kopā un dziedot pavadītu jauku vakaru. Sadziedāšanās vakars notiks pēc Jauniešu koncerta. Dziedāsim kopā tautasdziesmas un citas populāras latviešu dziesmas. Šis pasākums ir piemērots visām paaudzēm. Vakariņas ir ieskaitītas cenā, un dzērieni būs pērkami pie bāra. Būs kapela, kura spēlēs mūziku, pie kuras visi varēs dziedāt līdzi. Dziesmu grāmatas būs pieejamas, un dziesmu vārdi būs arī uz lielā ekrāna. Nāciet, pavadīsim jauku vakaru. Dziedāsim!

Pirmdien, **30. decembrī,** plkst.17.00 Tautas dejas koncerts.

Tēma tautas deju uzvedumam ir *Dzintara ceļš,* jo šogad mēs atzīmējam 30 gadu jubileju *Baltijas ceļam.* Vīzija šim tautas deju uzvedumam ir parādīt latviešu tautas deju attīstību no Padomju Savienības okupācijas laika līdz neatkarībai un pēc tam. Pirmajā daļā dejos tradicionālās dejas, lai atspoguļotu, kā okupācijas laikā latviešiem, lietuviešiem un igauņiem nebija brīvības horeogrāfēt un dejot jaunas dejas, kā viņi to dara šodien. Otrajā daļā dejosim modernās dejas, kuras ir bijušas horeogrāfētas kopš neatkarības atgūšanās 1991. gadā.

Pirmdien, **30. decembrī,** plkst.20.00 Saviesīgais vakars – Tautas deju apkūlības.

Esat aicināti uz tautas deju apkūlībām Melburnas latviešu kafejnīcā *Rīga.* Nāciet, velkot savu skaistāko *Havajas stila* kreklu vai kleitu. Būs akustiskā mūzika, atsvaidzinoši dzērieni un gardas uzkodas. Gaidīsim visus baudīt šo relaksējošo vakaru kopā ar ģimeni un draugiem!

Otrdien, **31. decembrī,** plkst.19.00 Vecgada vakara – Jaungada balle!

Turpinājums 5. lpp.

Annas Ziedares Vasaras Vidusskola 2020

Ar nepacietību gaida jauniešus

Annas Ziedares Vasaras Vidusskola atkal ar nepacietību gaida jauniešus uz latvisku notikumu bagātu vasaru 2020. gada janvārī. Šoreiz no **2. līdz 18.janvārim.**

Vēl cītīgi strādājam pie mācību programmas, lai jauniešiem būtu iespēja ne tikai apgūt zināšanas latviešu valodā, vēsturē un ģeogrāfijā, bet arī dziedāt, veidot mākslas darbus un spēlēt instrumentus. Strādājam arī pie vairākiem jauniem noteikumiem un pārskatām tos, kuri jau ir izstrādāti, jo, kā jau tas mēdz notikt gadu gaitā, daudz kas mainās, un mums kā skolai ir jāseko cītīgi visam līdzi. Lai to visu veiktu, darbā ir iesaistīts daudz palīgu. Man ir liels prieks, ka ir tik daudz latviešu, kuri ir ieinteresēti mūsu sabiedrības jaunākās paaudzes latviskajā audzināšanā.

Šogad, pateicoties Latvijas Republikas Izglītības Ministrijas atbalstam, AZVV būs atkal profesionāli skolotāji no Latvijas. Tas atvieglo manu un AZVV darbinieku darbu, jo viens no svarīgākajiem mērķiem, trīs vidusskolā pavadītu nedēļu laikā, ir iegūt jaunas zināšanas latviešu valodā, vēsturē un ģeogrāfijā. Un to noteikti, blakus mūsu pašu skolotājiem, palīdzēs sasniegt profesionāli skolotāji no Latvijas ar izcilām latviešu valodas zināšanām. Otrs svarīgs mērķis ir pilnveidot citus jauniešu talantus un spējas. Tāpēc svarīgas ir visas nodarbības, kuras tiek pasniegtas AZVV. Tajā skaitā mākslas nodarbības, sports un dziedāšana.

Vēlos mazliet pastāstīt par dziedāšanu. Šoreiz īpaši pievērsīsim uzmanību dziedāšanai, jo 2020. gadā Latvijā notiks kārtējie Skolēnu Dziesmu un Deju svētki, un Austrālijas jauniešiem tiks dota iespēja tajos piedalīties. Par to tuvāku informāciju var uzzināt, sazinoties ar Zintu Ozoliņu, kura koordinē piedalīšanos Dziesmu svētkos (epasts: *zintaoz59@tpg.com.au),* bet AZVV laikā dziedāšanu vadīs pazīstams diriģents Latvijā, Rīgas Doma kora skolas vadītājs **Gints Ceplenieks.**

Skolēniem tiks arī dota iespēja AZVV 2020. mācību gada noslēguma eksāmenu attiecīgajā latviešu valodas līmenī nokārtot, noliekot Latvijas Valsts valodas prasmes pārbaudījumu (VVPP), ko kopš 2018. gada piedāvā Latvijas Valsts izglītības satura centrs. Ja skolēni izvēlēsies veikt VVPP, beidzot mācību posmu AZVV, tad viņi tiks atbrīvoti no attiecīgās klases beigšanas eksāmena, bet skolai tas būtu jāzin jau laicīgi, jo šis ir maksas eksāmens (aptuveni $14 AUD vienam skolēnam). Lūdzu pēc iespējas ātrāk sazināties ar mani pa epastu: *iveta_lainis@hotmail.com*

Daudz ir mainījies, kopš AZVV dibināšanas laikiem. Pirmajos pastāvēšanas gados skolotāji vai viesi no Latvijas nemaz nebija iedomājami. Vidusskola varēja pastāvēt kā liela ģimene, kurā visi sapratās.

Mēs vēl joprojām saglabājam ģimenisko sajūtu, jo vēlamies, lai jaunieši jūt un viņos padziļinās mīlestība pret latviešu valodu un kultūru, lai viņi izjūt cieņu un saistību gan savā starpā, gan ar vecākiem cilvēkiem. Lai to veiktu, daudzi oficiāli noteikumi izstrādāti pēdējos gados, ir stājušies spēkā, jo šāda veida vasaras skolas citādāk nevar Austrālijā pastāvēt.

Viens piemērs ir tas, ka pēdējo gadu laikā mums skolas laikā ir oficiāli jāreģistrējas pie vietējās Ugunsdzēsības nodaļas, jo, īpaši vasaras laikā, var notikt ugunsgrēki, kuru gadījumā mums ir izstrādāti noteikumi kā rīkoties. Esam arī atbildīgi par visiem skolēniem, un tas pieprasa izstrādāt uzvedības un sadarbības, elektronikas lietošanas, nakts miera un citus noteikumus, kurus jauniešiem būs stingri jāievēro vidusskolas laikā.

Šogad īpaši strādājam pie mobilo telefonu un citas personīgās elektronikas lietošanas noteikumiem. Tie tiks stingri ierobežoti, lai vidusskolas laikā tie tiktu minimāli lietoti. Telefonus un citas personīgās elektroniskās ierīces varēs lietot tikai brīvajā laikā. Tās lietot arī nebūs atļauts naktsmiera laikā. Mūsu mērķis ir koncentrēties uz latviešu valodas runas attīstību, un kas gan varētu būt vērtīgāks, kā sarunas draugu starpā!

Arī pieteikšanās uz AZVV ir jāveic laicīgi, lai varam rēķināties ar skolēnu skaitu.

Lūdzam arī interesentus audzinātājus izteikt interesi pēc iespējas ātrāk. Audzinātāju pieteikšanās tiks slēgta **11. decembrī,** jo, kā jau zinām, audzinātāja loma ir īpaši svarīga, un mums kā skolai, ir jāuzmana, lai audzinātājiem būtu ne tikai labas latviešu valodas zināšanas, jo viņi ir piemērs visai skolēnu saimei, bet būtu pietiekoši laiks iepazīt paredzēto programmu, audzinātāja uzdevumus un papildinātos skolas noteikumus.

Skolēni varēs pieteikties līdz **15. decembrim.**

Es ceru, ka nākamā AZVV jauniešiem, skolotājiem un visiem palīgiem nesīs daudz jaunu draudzību, zināšanu, prieka un gandarījuma. Visi skolēni, kuri spēlē kādu instrumentu, lūdzu ņemiet to līdzi!

Ja ir kādi jautājumi, lūdzu rakstiet uz epastu: *Iveta_lainis@hotmail.com.*

Uz tikšanos!

Iveta Laine
Laikrakstam „Latvietis“

AL 36. Jaunatnes dienas

Turpinājums no 4. lpp.

Aicinām visus ballēties, sadraudzēties un izbaudīt Vecgada vakaru ar jaunajiem, vecajiem un vismīļākajiem draugiem. Balle *Kas dārzā* notiks Latviešu namā. Vakariņas ieskaitītas biļešu cenā. Nāciet uzpucējušies visdaiļākajās kleitās un uzvalkos, un iesildīsim Jauno gadu (un gadu desmitu!) ar stilu.

>>>|||<<<

Biļetes var jau nopirkt, apmeklējot mājas lapu: *https://www.jaunatnesdienas.com/tickets/*

AL36. JD komiteja

Melburnas Latviešu Nams
Melbourne Latvian House

MLNK GADSKĀRTĒJĀ PILNSAPULCE

Melburnas Latviešu nama kooperatīva gadskārtējā pilnsapulce notiks

sestdien, 2019. gada 9. novembrī plkst. 13.00

Melburnas Latviešu namā, 3 Dickens St., Elwood, Vic 3184.

Dienas kārtībā: 2018. gada pilnsapulces protokola nolasīšana un pieņemšana; kooperatīva darbība un revidentu ziņojumu pieņemšana; finansiālie pārskati; direktoru vēlēšanas; revidentu vēlēšanas; dažādi jautājumi.

MLNK direktori.
2019. gada 29. augustā.

Latvijas Universitātei – 100

fil! Kārlis Kasparsons, lettg! svētku runa – Latvijas Augstskolas dibināšana

Priekšdarbi

Darbi sākās 1919. gada jūlijā, kad Latvijas pagaidu valdība atgriezās Rīgā no Liepājas. Pie organizēšanas darbiem galvenais smagums gūlās uz izglītības ministra **Kārļa Kasparsona** un Izglītības ministrijas Augstskolas lietu nodaļas vadītāja **Paula Dāles** pleciem.

Tika izveidota Rīgas Politehniskā institūta Reorganizācijas komisija, kas ar laiku tapa par Latvijas Augstskolas Organizācijas padomi. Padomes darbi un lēmumi protokolēti un kopā ar dibināšanas dokumentiem glabājas Latvijas Valsts vēstures arhīvā.

Viens no jaunās Latvijas augstskolas rektora kandidātiem bija pasaules slavenais ķīmijas fakultātes profesors **Pauls Valdens.** Viņam bija iebildumi pret studijām latviešu valodā un iebildumi par zinātnisko pētniecības orientāciju tikai Latvijas vajadzībām. Augustā Pauls Valdens devās komandējumā uz Vāciju un diemžēl Latvijā vairs neatgriezās. Neraugoties uz to, tomēr visi Latvijas Augstskolas pirmsākuma organizēšanas darbi tika paveikti.

Jaunai mācību iestādei, Latvijas Augstskolai, pirmais semestris tika pavadīts Brīvības cīņu režīmā. Gan studentiem, gan mācībspēkiem nācās kļūt par karavīriem un Rīgas sargiem. Tomēr Latvijas Augstskolas vēsturē 1919. gads bija pilns ar uzņēmību, redzamu rīcību, studentu un mācībspēku varonību.

Pat Latvijas Augstskolas Studentu birojs iesniedza lūgumu Izglītības ministrijai un Kara ministrijai.

LU Studentu biroja lūgums:

Lūdzam mobilizētos studentus un mācības spēkus atstāt Rīgā, lai viņi varētu paralēli dienēt armijā un arī apmeklēt lekcijas augstskolā tik, cik kara apstākļi to pieļautu.

Latvija nosargāja savu neatkarību, un tās Augstskola sāka veidot Latvijā zinātnes un augstākās izglītības nākotni.

Latvijas augstskolas dibināšanas svētki

Svētku pirmā daļa – atklāšana. Latvijas Augstskolas oficiālā atklāšana – **1919. gada 28. septembrī.** Skaista, saulaina rudens diena. Kara skartā vecā Rīgas Politehniskā institūta ēka greznota ar sarkanbaltsarkaniem karogiem. Fasādi greznoja ģerbonis ar mirdzošu sauli un trim zvaigznēm – Vidzemes Kurzemes un Latgales simboli. Pie durvīm viesus sagaidīja studentu goda sardze.

No rīta ap plkst. 10.30 jau sāka pulcēties goda viesi – Tautas padomes un Ministru kabineta locekļi, armijas augstākie komandieri, diplomātiskais korpuss, senatori, ārzemju universitāšu pārstāvji. Latvijas Augstskolas mācībspēki un studenti, kā arī vēl daudz citu. Viesu vidū ari bija Latvijas leģenda **Krišjānis Barons.**

FOTO Ilze Nāgela

Kārlis Kasparsons sniedz akadēmisko runu.

Īsi pirms plkst. 11.00 no rīta pārpildītajā Latvijas Augstskolas svētku zālē trīs reizes svinīgi atskanēja himna *Dievs, svētī Latviju!,* kam sekoja Jāzepa Vītola *Gaismas pils.*

Latvijas Augstskolas atklāšanas runu teica pirmais Latvijas izglītības ministrs **Kārlis Kasparsons.** Laika biedri stāsta, ka uz mirkli viņam balss vēsturiskā pārdzīvojumā aizlūza, bet vārdi tomēr skanēja skaidri un ar dziļu pārliecību.

Fragments no Izglītības ministra Kārļa Kasparsona runas, Latvijas Augstskolas atklāšanā: *Mēs stāvam uz zemes, kas nes Latviju un viņas vēsturi. Bija laiks, nesen vēl tas bija, kad par to domāt, kas tagad mums ir, bija sapnis – tad teica un ticēja: tas tad nāks šai zemē, kad akmens stāvēs uz ūdeņa, spalva grims dibenā. Un tomēr, tas ir atnācis, un tas ir noticis. Šis notikums, Latvju tautas mūžā, šis fakts ir kā gaišs saules stars, kas slīd pār Latviju. Šī rudens diena runā uz mums pavasara valodā. Mēs elpojam pavasara cerības. Nesenās šaubas ir palikušas pagātnē. Mēs stāvam uz zemes, kas nes Latviju un viņas – augstskolu.*

Tad Latvijas Augstskolas vārdā runāja prorektors profesors **Eižens Laube.** Viņš visu kolēģu vārdā svinīgi solīja Latvijas Augstskolu veidot par Latvijas zinātnes un izglītības centru. Savas runas noslēgumā viņš godināja karā kritušos studentus.

Fragments no Prorektora Eižena Laubes runas Latvijas Augstskolas atklāšanā: *Ar zinātnes palīdzību, veicināt Latvijas īpatnējās kultūras uzplaukšanu un valsts labklājības nodibināšanu. Aicināt šinī svarīgā uzdevumā katru pēc iespējas līdzdarboties – visus valstiski domājošos Latvijas dēlus un meitas. Lielā daļa kara apstākļu spiesta līdz šim brīžam vēl izkaisīti pa plašo pasauli. Arī pieaicināt citu valstu zinātniskos darbiniekus, censties strādāt saskaņā ar plašākām sabiedrības prasībām un vajadzībām. Uz ko labākā cerība ir līdzšinējā ražīgā kopdarbība ar daudzajām, izglītības un arodnieciskām biedrībām. Dzīvot priekš saviem audzēkņiem kā ar saviem jaunākiem draugiem, sniedzot pēdējiem visu to, kas spēs tiem nākt par svētību un laimi.*

Svinības turpinājumā vārds arī tika dots Tautas padomes priekšsēdētājam **Jānim Čakstem** un Ministru prezidentam **Kārlim Ulmanim.**

Fragments no Tautas padomes priekšsēdētāja **Jāņa Čakstes** runas Latvijas Augstskolas atklāšanā: *Mūsu Augstskolas vārti šodien atvērušies. Mācības spēki, pa lielākai daļai, jau savās vietās gatavi stāties pie darba, un nākošajās dienās pildīsies auditorijas ar studentiem. Šis svarīgais notikums apzīmē jaunu laikmetu latviešu tautas kultūras dzīvē... Mācību spēkiem es novēlu sekmes viņu darbā. Lai viņi brīvi izdara savus pētījumus zinību dziļumos un lai viņi brīvi māca patiesības un taisnības, ko viņi pētījuši. Brīvā Latvijā var būt tikai brīva augstskola. Viņas darbu nevar jaukt un traucēt ārējie spēki, kas varētu viņus nogriezt no patiesības un taisnības ceļu. Uz viņiem es gribētu attiecināt Arhimeda vārdus: „Brīvi pētīt un brīvi mācīt“ – ir pamata nosacījums mūsu jaunai gaismas pilij. Mūsu jaunatnei, kas jau iestājusies un vēl iestāsies Latvijas augstskolā, novēlu ne vien sekmes studijās, jo nav šaubu par viņu čaklumu un izturību, bet arī to, ka no viņiem lai rastos krietni tautas darbinieki, kas derētu citiem par priekšzīmi. No viņiem to sagaida latviešu tauta. Pie mums nepastāv, kā citur, plaisa starp inteliģenci un pašu tautu, un tā arī neradīsies, jo mūsu augstskola dos demokrātiski audzinātus darbiniekus, kas paliek ar tautu dzīvā sakarā. Mūsu pašai jaunai gaismas pilij... novēlu – „vivat, crescat, floreat in aeternum.“*

Fragments no Pagaidu valdības *galvas,* **Kārļa Ulmaņa** runas Latvijas Augstskolas atklāšanā: *Tikai tā tauta un valsts augs, kas savus ideālus turēs augsti; mums šie ideāli jātur augstāk par visu... Latvijas Augstskola mācīs un audzinās dēlus un meitas tā, lai tie ar paceltu galvu atzītos, ka viņi ir Latvijas dēli un meitas.*

Turpinājums 12. lpp.

Sofijas Kirsanovas koncerts

Nepalaidiet nākamo garām!

Kopš ierašanās Austrālijā pagājušā gada beigās, **Sofija Kirsanova** Melburnas latviešu auditorijai ir kļuvusi labi pazīstama ar saviem virtuozajiem vijoles priekšnesumiem. Ir bijuši solokoncerti un viesu uzstāšanās, arī piedalīšanās izrādē *Kabaré de Riga* pirms tās nesenās, veiksmīgās turnejas pa Latviju.

Sofija uzsāka studijas 2019. gadā Melburnas Universitātes mūzikas konservatorijā kā doktora grāda kandidāts. Viņas darba tēma ir gan pētījumi, gan izpildījums, kas balstīts tikai uz latviešu mūziku. Studiju programmas ietvaros Sofijai jāizstrādā koncertu repertuārs, kas – viņas gadījumā – veltīts latviešu komponistu darbiem.

Svētdien, **2019. gada 6. oktobrī,** Sofija (kopā ar kolēģiem un draugiem) rīkoja koncertu ar nosaukumu *The Sun Kept Setting (Saule turpina norietēt),* kas notika *Tempo Rubato,* Brunsvikā. Programmas pirmajā daļā bija iekļauti 3 latviešu komponistu darbi, ko izpildīja Sofija ar pianistu **Konrādu Olsēvski (Konrad Olszewski):** Romualds Kalsons (1936) – *Sonāte vijolei un klavierēm (1964);* Jānis Ķepītis (1908-1989) – *Dienvidu skices (1955)* un Jānis Mediņš (1890-1966) – *Skabarga* (1932).

Koncerta otrajā daļā Sofijai un Konrādam pievienojās čellists **Jānis Laurs,** izpildot Jāņa Mediņa *Klavieru Trio No.1* (1931). Jāņa un Jāzepa Mediņu kompozīcijas ir īpaši nozīmīgas mūzikas attīstībā Latvijā tās pirmajā neatkarības periodā, un Mediņu dzimtas devumu kopumā ir zīmīgs latviešu klasiskajā mūzikā. Jāzeps Mediņš tiek ieskaitīts par pirmo latviešu komponistu, kas komponējis *modernai* vijolei. Viņa sarakstītais vijoļkoncerts, ko slavenā latviešu vijolniece **Eva Bindere** (viena no Sofijas bijušajām skolotājām) raksturojusi kā *ārkārtīgi virtuozu* pēc tam, kad Eva pati pagājušajā mēnesī kopā ar Liepāja Simfonisko orķestri to atskaņoja Rundāles pilī, Latvijā.

Svētdienas koncertā visus skaņdarbus mūziķi izpildīja ar izcilu sniegumu. Sofijas vijoles spēle bija brīnišķīga, elpu aizraujoša. Ir prieks skatīties uz Sofiju un klausīties viņas izpildījumā.

Nākamais Sofijas koncerts kopā ar **Konradu Olševski (Olszewski)** pie klavierēm un **Jāni Lauru** – čells paredzēts sestdien, **2019. gada 19. oktobrī plkst.19** Melburnas Universitātes mūzikas konservatorijas jaunajā ēkā *The Ian Potter Southbank Centre,*43 Sturt Stree, *Hanson Dyer Hall* (3. stāvā). Ieeja bez maksas.

Programmā: A. Kalējs *Tokāta vijolei solo Op.40;* R. Kalsons *Sonāte vijolei un klavierēm;* J. Ķepītis *Dienvidu skices,* J. Mediņš *Skabarga,* J. Mediņš *Klavieru trio no.1 (1931),* M. Einfelde *Klavieru trio no.2 (2017)* – **pirmatskaņojums Austrālijā.**

Iesaku mūzikas cienītājiem nepalaist garām šo koncertu; Sofijai noteikti piemīt ārkārtīgs talants. Koncerta norises vieta ir tuvu sabiedriskajam transportam, un auto stāvvietas pieejamas netālu esošajā Mākslas centrā.

FOTO Roberts Birze

Sofija Kirsanova Melburnas Latviešu ciemā 2019. gada 20. janvārī.

Greims Andersons
(Graham Anderson)
Laikrakstam „Latvietis“
7.10.2019.

SKUDRULĀČI UN ZĪDTĀRPIŅI

Šajā vakarā ielūkosimies "Latvieši pasaulē" savāktajos interesantajos foto materiālos par dzīvi latviešu kolonijās Brazīlijā! Pasākumā iekļauta Brazīlijas tradicionālo dzērienu degustācija.

Piektdiena, 11. oktobris,
plkst. 19:00
Kalēju iela 57,
1. stāvs

PASĀKUMA VADĪTĀJS:
TOMS PĀVILS

RUDENS LaPa
LATVIEŠI PASAULĒ
MUZEJS UN PĒTNIECĪBAS CENTRS

LATVIEŠU CIEMS
MELBURNĀ

Talcinieces mīļi aicina jūs apmeklēt

Melburnas Kausa dienas

Sarīkojumu

Melburnas Latviešu ciemā

2019. gada 5. novembrī plkst. 13.00

Ieeja brīva.
Lauku pavardā gatavotas pusdienas – $10.00.

Piedalīšanās zirgu skriešanas sacīkstēs.
Cepuru sacensība ar balvām.

Pērkamas kūkas un kafija! Loterija!

Māra Branča skatījums

Kā izaug gulbji

Kopš augusta nogales un vēl līdz pat pašām novembra beigām Romana Sutas un Aleksandras Beļcovas muzejā skatāma latviešu mākslas vēsturē sen gaidīta, nozīmīga izstāde, kas vēsta par latviešu mākslinieku skološanos un dzīvi Penzas Mākslas skolā.

Penza atrodas Krievijas vidienē kādus 700 km no Maskavas, vairāk uz Sibīrijas pusi. Tās mākslas skolā 1899.-1901. gadā bija mācījies **Viktors Eglītis,** arīdzan **Kārlis Liepiņš,** vēlāk **Jānis Baltgailis,** gleznotāja **Kārļa Baltgaiļa** brālēns, un pats **Kārlis Baltgailis,** kurš tur iestājās 1911. gadā un kurš to beidza 1917. gadā. Kad sākās karš un fronte tuvojās Rīgai, Rīgas pilsētas mākslas skolu slēdza, tādēļ daļa jauniešu studiju nolūkos devās uz mākslas skolām dziļāk Krievijā, cerībā, ka karadarbība vēl viņus neskars, visvairāk uz Penzu. Tolaik ikviena mākslas izglītības iestāde Krievijā bija pakļauta Pēterburgas Mākslas akadēmijai, kas skolas cītīgi kontrolēja, lai tiktu ievērotas noteiktas prasības, to skaitā Penzas skola.

1915. gadā viens pēc otra turp devās **Jēkabs Kazaks, Romans Suta, Augusts Dīriķis, Voldemārs Tone, Konrāds Ubāns, Kārlis Johansons, Roberts Sniķeris, Roberts Mačenieks** un **Augusts Ivans.** Diemžēl nekur netiek minēts **Jāņa Kalniņa** jeb vēlāk pazīstamā rakstnieka **Jāņa Sarmas** vārds, kurš Penzas skolu beidza 1916. gadā kā tēlnieks. Arī **Kārlis Siliņš,** kurš arī 1915.-1917. gadā izglītojās šajā skolā.

Atceramies, ka pasaulē un Krievijā šajā laikā plosījās I pasaules karš, un tādēļ dzīves apstākļi studentiem no Latvijas bija neapskaužami. Lūk, ko Konrāds Ubāns kādā vēstulē raksta:

„Bet pēc dienas darbiem, kad vēl vakarā turklāt izskalo māgu ar karstu tēju, jūtos tik patīkami noguris, ka gribas likties gultā un studēt federes. Atvainojat, es aizmirsos, ne federes, bet dēļus, kuri ir apakš sāniem. Mēs te vedam „спартаский образ жизни“ (spartisku dzīves veidu). Guļam gandrīz uz dēļiem. No sākuma bija diezgan grūti pierast pie šādas veselības kūres, bet tagad nekas. Daži ārsti bija izteikušies, ka maz ēst ir veselīgi. To sportu mēs piekopjam, bet es jūtu, ka pie drusku stiprāka vēja būs grūti noturēties.“

Humors uztur garīgo tonusu, taču jaunība pārvar visu, arī ilgstošu nepaēšanu un aukstumu. Visu atsvēra kopā būšana. Kārlis Baltgailis kādu laiku dzīvoja kopā ar Jēkabu Kazaku, savu Rīgas skolas biedru un draugu, kad, kā viņš atceras, pie viņiem bieži nāca latviešu zēni gan pasērst, gan svarīgus jautājumus pārspriest. Kopīgi svinēti arī 1916. gada Ziemassvētki: *„Trūcīga jau bija mūsu eglīte: sakārām dažas svecītes un savas krāsu tūbiņas. Taču jautrības un asprātības netrūka.“*

Kārlis Baltgailis turpina: *„Mūsu sirdis bija pārpilnas ar iespaidiem, tāpēc nolēmām izdot savu žurnālu – „Četru Vīru Patiesība“. Katram numuram bija paredzēts vēl apakšnosaukums un savs redaktors. Iznāca divi numuri. /../ Katrā no numuriem bija ievietotas ne vien mūsu pārdomas par mākslu, bet arī mēģinājumi literatūras laukā“.*

Katru pavasari tika rīkotas audzēkņu izstādes. Tajās drīkstēja izlikt arīdzan paša inspirētus gleznojumus. 1916. gada februārī izstādē ar latviešu jauniešu darbiem bija skatāma vesela siena, kas ieguva īpašu ievērību publikā.

Acīmredzami latviešu sabiedrība Penzā turējās kopā, ja jaunie mākslinieki viesojās Rozenkalnu ģimenē, kur Jēkabu Kazaku satika 5-6 gadus vecais **Osvalds Rožkalns,** vēlākais latviešu gleznotājs Vācijā, kam students uz mūžu palika kā augstākā autoritāte mākslā. Jādomā, ka pieaugušo pārrunas ar un par latviešu jauniešiem un viņu centieniem iegūla puisēna dvēselē, lai ar laiku saklausītais izlauztos ārā kā ārkārtīgi nopietns mērķis, kā sevi realizēt un izteikt savus pārdzīvojumus.

Par latviešu topošo mākslinieku iespaidu uz sabiedrību izstādē netiek runāts. Tas acīmredzot tādēļ, ka lielākā daļa no viņiem veidoja Rīgas Mākslinieku grupu, kas teica ļoti būtisku vārdu visā latviešu mākslas vēsturē 20. gs. 20.-30. gados un vēlāk arī.

Izstāde Romana Sutas un Aleksandras Beļcovas muzejā nav pētnieciska, drīzāk tā apkopo vienuviet mākslas speciālistu aprindās zināmo un to atklāj visai sabiedrībai. Ekspozīcijas veidotāji savākuši Penzas laika darbus – zīmējumus, gleznas, devuši paskaidrojošus tekstus, tā izglītodami auditoriju. Un tas ir lieliski, ka varam vienkop apskatīt un pārliecināties, kā no jaunu putnēnu pirmajiem soļiem ar laiku izaug gulbji.

Māris Brancis
Laikrakstam „Latvietis“

FOTO Māris Brancis

Skats no ekspozīcijas.

FOTO Māris Brancis

Konrāds Ubāns. „Pagalmiņš Penzā.“ 1916.

Aleksandra Beļcova (1892–1981)

LATVIJAS NACIONĀLAIS MĀKSLAS MUZEJS

Gleznieciība. Grafika. Darbnīcas „Baltars“ porcelāns

No 2019. gada 12. oktobra līdz 2020. gada 12. janvārim Latvijas Nacionālā mākslas muzeja galvenajā ēkā (Rīgā, Jaņa Rozentāla laukumā 1) būs skatāma izstāde *Aleksandra Beļcova (1892–1981). Gleznieciība. Grafika. Darbnīcas „Baltars porcelāns“* – līdz šim lielākā mākslinieces darbu retrospekcija, kas visaptveroši parādīs viņas daudzpusīgo radošo mantojumu. Izstādes atklāšana **2019. gada 11. oktobrī plkst. 17.00.**

Aleksandra Beļcova (1892–1981) Rīgā ieradās 1919. gadā un nodzīvoja šeit līdz mūža beigām. Gleznotājas daiļrade kļuva par Latvijas mākslas vēstures neatņemamu daļu, un viņa tiek dēvēta par vienu no pirmajām modernisma māksliniecēm Latvijā.

Krievijas Brjanskas novada Suražas pilsētā dzimusī Aleksandra Beļcova mākslinieciskо izglītību sākotnēji ieguva Penzas Mākslas skolā, kurā iestājās 1912. gadā. Tur 1915. gadā viņa iepazinās ar jaunajiem latviešu mākslinieciem, to skaitā nākamo vīru – **Romanu Sutu.** Šī tikšanās kardināli izmainīja Beļcovas uzskatus, viņa sāka interesēties par modernismu. Tas arī noteica autores tālāko ceļu mākslā.

Pēc Penzas Mākslas skolas beigšanas Aleksandra Beļcova aizbrauca uz Sanktpēterburgu, tolaik Petrogradu, kur 1918. gada rudenī iestājās Petrogradas Valsts brīvajās mākslas darbnīcās, Natana Altmana klasē. Grūti iedomāties, kāda būtu Beļcovas māksla, ja gleznotāja paliktu Petrogradā, bet 1919. gada maija sākumā Aleksandra Beļcova pieņēma Romana Sutas uzaicinājumu doties uz Rīgu, kas iesāka jaunu posmu viņas dzīvē un daiļradē. Šeit Aleksandra satika savus skolas biedrus un ātri iekļāvās vietējā kultūras vidē.

Gleznotāja kļuva par Rīgas mākslinieku grupas biedri, piedalījās apvienības izstādēs. Tāpat kā citu jauno mākslinieku darbos, arī Beļcovas gleznās ienāk kubistiskās stilizācijas elementi. Pēc 1925. gada autores kompozīcijās vērojamas tolaik aktuālā *Art Deco* stila iezīmes un ietekmes no mākslinieka Cuguharu Fudžitas (Tsuguharu Foujita, 1886–1968). Interese par Parīzes skolas pārstāvjiem meistares daiļradē saglabājās arī vēlāk, bet, sākot ar 20. gs. 30. gadiem, viņas darbos ir redzama tieksme pēc reālistiskāka tēlojuma.

Aleksandra Beļcova nebija tikai gleznotāja; viņa bija ilustratore, grafikas un porcelāna māksliniece. 20. gados grafikā meistare strādāja galvenokārt akvareļa tehnikā, bet 30. gados – pasteļtehnikā. Savā daiļradē Beļcova deva priekšroku portreta žanram, attēlojot tuviniekus, draugus un paziņas.

20.–30. gados māksliniece regulāri zīmēja karikatūras tādiem izdevumiem kā satīriskajam žurnālam *Ho-Ho* (1922–1923), avīzei *Sociāldemokrāts* u.c. Pieredze karikatūrā ļāva vairāk iepazīt attēlojamos personāžus, tvert būtiskāko un raksturīgāko. Tas noderēja vēlāk, strādājot kā portretiste.

1920. gadu otrajā pusē Aleksandra Beļcova aktīvi darbojās porcelāna apgleznošanas darbnīcā *Baltars,* kurā ietilpa arī **Romans Suta** un **Sigismunds Vidbergs.** Trauku apgleznojumos māksliniece bieži izvēlējās motīvus no dažādu tautu folkloras vai veidoja ģeometriski abstraktās kompozīcijas, pievērsās reliģiskiem tematiem.

Aleksandra Beļcova nodzīvoja garu mūžu. Viņas daiļradē atspoguļojas ne tikai personīgais dzīvesstāsts, bet arī daudzi 20. gs. notikumi. Lielāku daļu no mākslinieces radošā mantojuma veido zīmējumi skiču blociņos un albumos. Autore bieži fiksēja savus iespaidus no redzētā, novērojumus, veidoja skices nākamajām kompozīcijām. Izstādē šis materiāls tiks parādīts pirmoreiz, gan papildinot eksponētos stājdarbus, gan radot iespaidu par iekšējo dialogu starp mākslinieci un apkārtējo realitāti.

Ekspozīcijā Latvijas Nacionālajā mākslas muzejā tiks parādīti Aleksandras Beļcovas darbi no vairāku muzeju krājumiem un privātkolekcijām. Šī būs pirmā tik liela mēroga izstāde par godu mākslinieciei, kas aptvers jau uzskaitīto – gleznieciību, grafiku un *Baltars* porcelānu.

Dr. art. Nataļja Jevsejeva,
LNMM R. Sutas un A. Beļcovas muzeja vadītāja

FOTO salons „Klio“ (Vilis Rīdzenieks)

Aleksandra Beļcova Preses ballē 1927. gadā. SBM kolekcija. Skenējums.

FOTO Publicitātes foto

Aleksandra Beļcova. „Jaunā čelliste.“ 20. gs. 60. gadu otrā puse. Papīrs, pastelis. SBM kolekcija.

FOTO Normunds Brasliņš

Aleksandra Beļcova. „Sukubs. Dekoratīvs panno Nr. 2.“ Audekls, eļļa. LNMM kolekcija.

FOTO Māra Timermane

Svinības Sidnejas Latviešu namā 30. septembrī.

Pēterim Kļaviņam – 90

Svinības Sidnejā

Esam sanākuši kopā šovakar kā kora saime atzīmēt mūsu ilggadīgā korista, mūža biedra, dziesmu drauga un līdzgaitnieka Pētera Kļaviņa dižajo 90 gadu dzimšanas dienu.

Kā mēs visi zinām, Pēteris ir Latviešu sabiedrības stūrakmens un ir pašaizliedzīgi kalpojis un strādājis – ļoti bieži līdz agrai rīta stundai, gatavojot gan informācijas biļetenu *Ritums,* gan drukājot programmas visādiem organizāciju sarīkojumiem.

Nezinu citu organizāciju, kurai ir tik izsmeļošs, informatīvs biļetens. Tas viss Pētera nopelns. Apbrīnojams darbs!

Ir jau arī citi neskaitāmi darbi, ko Pēteris ir sekmīgi veicis sabiedrības labā.

Arī mēs esam ļoti daudz ieguvuši no Pētera mūzgara pieredzes.

Savā un kora vārdā sirsnīgi pateicos Tev, Pēter, par tiem daudziem drukas darbiem, ko Tu esi veicis, ieskaitot kora pārskatus un visas mūsu programmas. Tu esi vienmēr atradis laiku vīru korim savā ļoti aizņemtajā darba dzīvē, un mēs visi esam ļoti pateicīgi par Tavu padomu, labo sadarbību, palīdzību un draudzību. Esam pateicīgi arī par tiem 30 nodziedātajiem gadiem vīru korī!

No personīgā viedokļa pazīstu Pēteri visu savu mūžu. Esmu ar Pēci, Pētera vecāko dēlu, vienos gados, un bērnībā abas ģimenes pavadīja daudzas jaukas dienas kopā gan Melburnas pludmalēs, gan mājās. Vēl tagad spēlēju savā mājā Maijas Kļaviņas izmeklētās klavieres, kuras sāku dauzīt jau četru gadu vecumā!

Nesu sirsnīgus sveicienus Tev arī no savas ģimenes.

Novēlam Tev pavadīt skaistas dienas Melburnā kopā ar Tavu ģimeni, svinot tik ievērojamu jubileju un bagātu dzīvi.

Lūdzu saņemi šo aso atspirdzinājumu no kora saimes; no sevis un savas ģimenes dāvinu šos ziedus.

Uzdzersim šampānieti tagad Pētera labai veselībai, izturībai un spēkam nākotnē un baudīsim Ārijas Zodiņas cepto kliņģeri.

Sveicinām, mēs sveicinām,
Jubilāru sveicinām;
Sveiks, lai dzīvo sveiks,
Sveiks, lai dzīvo sveiks!

Daina Jaunbērziņa,
SLVK diriģente

FOTO Roberts Birze

Izrāde „Inde un mežģīnes“.

65+1 – „Paņem cūku – uzdanco!“

ALT – Austrālijas Latviešu teātris aicina

Svētdien, **2019. gada 24. novembrī, plkst. 14.00** Melburnas Latviešu nama Lielajā zālē ALT izrāde un svinības. Atspirdzinājumus un uzkožamos varēs iegādāties pirms izrādes un starpbrīdī.

Austrālijas Latviešu teātris (ALT) aicina nākt uz Namu un kopā ar aktieriem svinēt ALT 65+1 darbības gadu jubileju. Pakavēties atmiņās, atceroties spēlētās izrādes, paskatīties dažas ainas no tām, kā piemēram, no *Skroderdienām Silmačos, Gājputns* un *Eslingena...* u.c. un uzdziedāt kopā ar aktieriem zināmas, bet varbūt piemirsušās dziesmas.

Galdi rezervējami, sazinoties ar Ievu Ozoliņu (mob.tālr., 0417 833 837, epasta adrese: *ieva.ozolins@gmail.com).*

Uz tikšanos!

ALT

3x3 Vecpiebalgā

Zināšanām un darbiem bagāts laiks

No 7. jūlija līdz 14. jūlijam Vecpiebalgā notika šīs vasaras pirmais 3x3 saiets, kura tēma bija *Laiks.* Saietā piedalījās 317 dalībnieki, tajā skaitā 60 no ārzemēm, kā arī 55 vecpiebaldzēni. Dalībnieki bija ieradušies no visiem Latvijas kultūrvēsturiskajiem novadiem, kā arī no Krievijas, Zviedrijas, Vācijas, Norvēģijas, ASV, Brazīlijas, Kataras, Kanādas, Jaunzēlandes. Jaunākais dalībnieks **Alberts Valts Grīnvalds** ir dzimis šā gada 7. maijā. Vecākais dalībnieks ir Kanādā dzīvojošais **Ādolfs Avens,** kurš jūtas kā 102 gadus vecs.

Saieta vadītāji **Inese un Ainārs Grīnvaldi** kopā ar saviem domubiedriem – **Radziņu, Apsīšu ģimenēm** un **Elīzu Barkāni –** bija sarūpējuši 46 ievirzes, ko vadīja pieredzējuši lektori, viņu vidū bija arī daudz vietējo amata meistaru.

Ģimeņu seminārā kopā ar psiholoģēm **Līgu Ruperti** un **Māru Tupesi** dalībnieki diskutēja par to, ko un kā labāk darīt un runāt, lai mājās visi justos līdzvērtīgi, pieņemti un mīlēti. Runājot par to, kā šo gadu laikā kopš Latvijā notiek 3x3, ir mainījušās Latvijas ģimenes, Līga domā, ka ģimenes ir mainījušās par 90 %. *„Cilvēki ir kļuvuši zinīgāki par psiholoģiju, tajā skaitā arī ģimenes psiholoģiju, par savstarpējām attiecībām, par lomām ģimenē, tagad abi vecāki rūpējas par bērnu audzināšanu, lomas vairs nav tik strikti nodalītas, ģimenes ir kļuvušas daudz demokrātiskākas un līdz ar to daudz labāk satiek. Cilvēki prot labāk cits ar citu sarunāties, kļūst mazāk tādu tēmu, par ko vispār nerunāt. Ne jau visiem tas izdodas, bet ir vērojami uzlabojumi. Ģimeņu seminārā nekad, nekad agrāk cilvēki tik ļoti neatklājās, kā tas ir tagad. Viss ir gājis uz labo pusi,“* uzskata Līga.

Piebalgas muzeju apvienības *Orisāre* vadītāja **Līva Grudule** saieta dalībnieku atmiņā palika kā ļoti sirsnīga, zinoša un aizrautīga sava novada ievērojamāko cilvēku dzīvesstāstu un daiļrades zinātāja. Viņa prasmīgi ieveda klausītājus Brāļu Kaudzīšu romāna *Mērnieku laiki* laikā, telpā, notikumos un neklātienes sarunās ar romāna varoņiem. Turklāt šogad aprit 140. gadskārta kopš izdoti *Mērnieku laiki* un dzimis dzejnieks, prozaiķis un politiķis Kārlis Skalbe. Līva Skalbes daiļradi un dzīvesstāstu atklāja Kārļa Skalbes memoriālajā muzejā *Saulrieti.*

Ar aizrautīgiem stāstiem par Vecpiebalgas inteliģenci dalījās rakstniece **Inguna Bauere.**

Vecpiebalga izsenis slavena ar labiem amatniekiem, rokdarbniecēm un kultūras cilvēkiem. Viņi stāstīja un mācīja meža un dārza gudrības, adīšanu, brunču un kreklu šūšanu, porcelāna apgleznošanu, maizes cepšanu, botānisko gleznošanu, bungu rakstus, baltā māla dekoru izgatavošanu.

Horeogrāfe **Lilija Lipora** izveidoja deju kolektīvu, un tā dalībnieki saieta noslēguma saviesīgajā vakarā, ko talantīgi vadīja **Ansis Bogustovs,** skatītājus priecēja ar oriģinālhoreogrāfijām. *Mērnieku laiku* gaisotni uzjundīja teātra ievirzes dalībnieki režisores **Ineses Pilāberes** virsvadībā.

3x3 dalībnieki, pateicoties mākslinieces **Ērikas Mālderes** padomiem un iedrošinājumam, izpētīja Vecpiebalgas skaisti un bagātīgi ziedošās pļavas un uzgleznoja greznu ziedu viju, kas bagātina vidi pie daudzu apbrīnotā ūdensrožu dīķa Vecpiebalgas centrā.

Saieta jaunākā paaudze iepazina Balto kaķīti ievirzē *Kaķīša dzirnavas,* izzināja meža vērtības – augus, kokus, dzīvniekus. Kāds Vecpiebalgas dīķī izvilka savā dzīvē pirmo zivi. Bitenieks **Aivars Radziņš** dravās atklāja bišu saimju dzīves noslēpumus un piedāvāja izgaršot medu, kā arī izrādīja lāča nodarītos postījumus dravā.

Saieta ievirzēs tapa trejdekšņi, arheoloģiskās rotas, koka taures, austas jostas, adīti mauči, cimdi, šūti linu krekli, brunči. Katrs dalībnieks varēja rast savām interesēm atbilstošāko ievirzi, lai mājās aizvestu teorētiskas zināšanas vai jaunas prasmes, ko pilnveidot.

Brīvais mikrofons saietā ilga teju četras stundas, kurās notika savstarpēja dižošanās ar savu talantu kādā no mākslas žanriem, proti, dziedāšana, dejošana, muzicēšana, stāstu, pasaku un anekdošu stāstīšana, burvju triku rādīšana, teātra māksla utt. Savus priekšnesumus uz skatuves rādīja gan bērni, kas tikko sākuši iet un runāt, gan seniori.

Saieta kulminācija bija *Daudzinājums,* kura vadītājs **Edgars Lipors** atzina, ka laiks ir laba lieta, bet reizēm arī ne visai laba. *„Mēs viņā tekam kā upē pa straumi, tikai vienā virzienā. Lai gan daba ir cikliska, protams, arī mūsu mūžs kaut kad atgriezīsies, tikai mēs nezinām, kad un kur. Vislabāk mēs laika ritējumu redzam savos vecākos un savos bērnos, jo vienaudžos to grūti ieraudzīt. Daudzi cilvēki ļoti pieķeras pagātnei, nedomājot ne par šodienu, ne par nākotni, un aizrautīgi stāsta par laikiem, kad zāle bija zaļāka un paši bijām jaunāki, tad bija īstā dzīve. Daudzi, pilnīgi pretēji, domā tikai par nākotni, kad kaut ko sakrāšu, kad izaugšu liels, tad es kaut ko paveikšu, tad man beidzot būs. Patiesībā visīstākā dzīve notiek šodien. Ar pagātnes pieredzi mēs dzīvojam šajā brīdī un veidojam nākotni. Ne es, ne jūs nezinām, kāds ceļš būs rīt, parīt un pēc gada. Bet mēs varam vēlēties, lai tas būtu pēc iespējas taisnāks un mums labvēlīgs. Mēs ar savu rīcību varam laiku pakļaut un ierobežot savām vajadzībām. Ja dzīvojam šim laikam, šim brīdim, šīm sajūtām, tad arī nākotne veidosies mums labvēlīga,“* klātesošajiem kā atgādinājumu un pamudinājumu ieteica daudzinājuma vadītājs.

3x3 saiets nebūtu iedomājams bez dančiem un nīkšanas. Arī Vecpiebalgā tika dancots, dziedāts, runāts un smiets līdz debesu pamalē saule ausa.

Plašāku ieskatu par 3x3 ievirzēm Vecpiebalgā var gūt mājaslapā *3x3.lv,* lasot saieta laikrakstu *Ratenīca* un skatoties TV sižetus.

Visu saieta dalībnieku vārdā sirsnīgs paldies Vecpiebalgas novada domes priekšsēdētājam **Indriķim Putniņam** un katram vecpiebaldzēnam, kurš atvēra savu sirdi un mājas durvis, uzņemot 3x3 saieta dalībniekus! Paldies saieta atbalstītājiem – Latvijas Republikas Kultūras ministrijai, Vecpiebalgas novada domei, SIA *Kanclers,* zemnieku saimniecībai *Ķelmēni,* zīmola *Zemenītes sniegā* īpašniekiem.

Daiga Kļanska,
žurnāliste, avīzes „Ratenīca“ redaktore

Atklās LR vēstniecību Austrālijā

Turpinājums no 1. lpp.

sadarbību Pasaules latviešu inovāciju forumā. Šie pasākumi ne vien palīdz veicināt biznesa kontaktus, bet arī sekmē diasporas latviešu uzņēmēju atgriešanos mājās.

Z. Kalniņa-Lukaševica informēja klātesošos par aktualitātēm diasporas politikas jomā. Ārlietu ministrijas paspārnē izveidota Diasporas konsultatīvā padome, kuras uzdevums ir koordinēt ar diasporu saistītos jautājumus. Padome ir veiksmīgs apliecinājums dialogam starp valsts struktūrām, nevalstiskajām organizācijām un tautiešiem ārzemēs. **1. oktobrī** norisinājās otrā Diasporas konsultatīvā padomes sēde Ārlietu ministrijā.

Savukārt 3. oktobrī PBLA valdes organizētajā diskusijā par diasporas politikas aktualitātēm parlamentārā sekretāre runāja par vasaras nometņu un skolu organizēšanu, kas ir svarīgs instruments saiknes saglabāšanā ar tautiešiem. Z. Kalniņa-Lukaševica rosināja organizatoriem veidot vienotu informācijas apkopojumu ar piedāvājumiem, kas diasporas jauniešiem atvieglotu pieteikšanās iespējas un ceļojumu plānošanu.

Saistībā ar Latvijas kandidēšanu ANO Drošības padomes nepastāvīgo locekļu vēlēšanās 2025. gadā parlamentārā sekretāre un PBLA valdes pārstāvji vienojās, ka šī mērķa sasniegšanai koordinēs sadarbību, lai vēlēšanās iegūtu maksimālu atbalstu.

PBLA ikgadējā valdes sēde un ar to saistītie pasākumi norisinājās Rīgā no **2. līdz 4. oktobrim.**

LR Ārlietu ministrija

Latvijas Universitātei – 100

Turpinājums no 6. lpp.

Svētku otrā daļā vārds tika dots apsveicējiem. Apsveicēji bija no Igaunijas valdības, Lietuvas valdības, studentu organizācijām, studenšu un studentu korporācijām, no Rīgas un citu Latvijas pilsētu skolām, dažādu iestāžu pārstāvjiem un no preses delegātu uzrunām.

Tika nolasīti saņemtie rakstiskie apsveikumi no ārvalstu universitātēm: Cambridge University, Columbia University, Berne University, Edinburgh University, Harvard University, Madrid University.

Šī svētku daļa noslēdzās ar prorektora **Kārļa Kundziņa** pateicības vārdiem un nodziedāja *Gaudeamus.*

Svētku trešā daļā bija svētku koncerts, kam sekoja saviesīgā daļa. Koncertā uzstājās Nacionālās Operas orķestris, Teodora Reitera koris; solisti Ada Benefelde un Ādolfs Kaktiņš. Ap pulksten deviņiem vakarā viesi pulcējās uz saviesīgo daļu. Laikabiedri stāsta, ka pasākuma gaišās un draudzīgās noskaņas dēļ viesi vēl ilgi kavējās un nevēlējas šķirties, lai dotos uz mājām.

Sabiedrības vērtējums, ka sabiedrības dzīvē šis bijis otrais lielākais notikums Latvijā, pēc valsts proklamēšanas dienas svinībām **1918. gada 18. novembrī.**

Latvijas Augstskolas studenti – pirmā un pirmais

Latvijas Augstskolas studentu matrikulu Nr. 1 saņēma **Marija Adlere.** Viņa pirmajā studiju pieteikumu iesniegšanas dienā, 1919. gada 15. septembrī, uzrakstīja lūgumu viņu uzņemt Valodnieciski-filozofiskās fakultātes Pedagoģiskajā nodaļā. Marija Adlere dzimusi Rīgā, 1893. gadā, mācījusies Rīgas Pilsētas meiteņu skolā, kur ieguvusi arī mājskolotājas diplomu. Pirms studijām vairākus gadus strādājusi par skolotāju. Latvijas Universitātes četrgadīgās Pedagoģiskās nodaļas teorētiskos kursus Marija beidza 1925. gada janvārī. Vēlāk iesniegumā viņa skaidroja: *„Kandidāta darbu noteiktā laikā nepaspēju uzrakstīt, jo studiju laikā arī strādāju skolā, es biju pārpūlējusies. Tam pievienojās bēdīgie mājas apstākļi – bija jākopj slimā māte.“*

Marija, tolaik vīra uzvārdā – Mazure, 1935. gadā atsāka studijas. Viņai arī tika atjaunota studentu matrikulas kā Nr.1. un 1935. gada beigās, izstrādājot diplomdarbu, viņa sekmīgi beidza studijas.

Latvijas pirmo beigšanas diplomu saņēma **Didrihs Birkenfelds.** Tas izdots 1919. gada 23. decembrī. D. Birkenfelds bija apguvis pilnu inženierzinātņu kursu Rīgas Politehniskajā institūtā. Latvijas Augstskolā viņš aizstāvēja savu diplomdarbu.

Latvijas Augstskolas (Universitātes) fakultātes:

Latvijas Augstskola 1919. gada rudenī studentus uzņēma:

- Arhitektūras fakultāte (dekāns docents **Eižens Laube**);
- Ekonomiski – juridiskajā fakultāte (docents **Kārlis Puriņš**);
- Inženieru fakultāte (dekāns profesors **Edgars Jakobi**);
- Ķīmijas fakultāte (dekāns profesors **Valdemārs Fišers**);
- Lauksaimniecības fakultāte (dekāns **Jānis Bergs);**
- Medicīnas fakultāte (pagaidu dekāns profesors **Eduards Zariņš**);
- Mehānikas fakultāte (dekāns, profesors **Pauls Denfers**);
- Valodnieciski – Filozofiskajā fakultāte (dekāns, docents **Kārlis Kundziņš**) un
- Matemātikas un dabaszinātņu fakultātē (dekāns docents **Edgars Lejnieks**).

Latvijas Augstskolas studentu statistika

Studentu skaits pieauga strauji. 1919. g. septembrī bija apmēram 940 studentu un 110 mācībspēku. Mācību maksa vienā semestrī Latvijas pilsoņiem – 150 rbļ., ārzemniekiem tā bija par 50% augstāka (Valūtas kurss 1919. gada septembrī 60 rbļ. – 1 sterliņu mārciņa.)

- 1919./20.g. māc. gadā 1354 studenti; pieskaitīti arī daudz brīvklausītāju.
- 1920./21.g. māc. gadā 3472 studenti.
- 1921./22.g. māc. gadā 4777 studenti.
- 1922./23.g. māc. gadā 5440 studenti.
- 1923./24.g. māc. gadā 6001 students.
- 1928./29.g. māc. gadā 7803 studenti.

Procentuāli 52% vīriešu un 48% sievietes. Desmit gadu laikā studentu kopskaits bija pieaudzis turpat septiņas reizes.

1921. gadā Latvijas Augstskolā tika ieviesti iestājeksāmeni, jo studēt gribētāju bija liels skaits, un no viņu vidus vajadzēja izraudzīties spējīgākos. Studentus arī atbrīvoja no mācību maksas, jo bija iespēja saņemt pabalstus un stipendijas. 20. gadu sākumā no mācību maksas tika atbrīvoti, apmēram, 30% studējošo. Universitātes absolventu skaits bija mazs. Studēšana bieži ieilga. 1919./20. māc. g. Latvijas Augstskolu absolvēja 19 studenti. 1924./25. māc. g. Latvijas Universitātes diplomus ieguva 203 studenti.

Aizrautīgā studēšana

Latvijā pirmo reizi bija iespēja iegūt augstāko izglītību daudzās zinātņu jomās. Pārsvarā studenti bija vīrieši un sievietes 20-30 gadu vecumā, vīrieši un sievietes. Taču arī bija gados jaunāki un vecāki studenti. Pagājušajā gadsimtā studēšana bija modē. To noteica tālākais dzīves posms, jo nesenās bēgļu gaitās pārdzīvojušie jaunieši steidza dzīvot savu dzīvi. Daļa studenti savienoja darbu ar mācībām, jo praktiskie darbi tika noturēti pēcpusdienās un vakaros. Lekciju apmeklējums pārsvarā nebija obligāts, tomēr bija jāierodas uz visiem praktiskajiem laboratorijas darbiem.

Latvijas Augstskolas pirmsākumi un mantojumi

Latvijas Augstskola iemantoja Latvijas zinātnes paveiktos studiju darbus, kā arī turpināja nodibinātās akadēmiskās tradīcijas. 18. gs. otrajā pusē nozīmīgākais akadēmiskais centrs *Academia Petrina,* kas pilnībā jau bija nodibināts Jelgavā un tika ietekmētas un bāzēts uz *apgaismības idejām.* Cara laikā vairākas reizes šo centru mēģināja nodibināt par universitāti.

PS. The Scottish Enlightenment: The Scots' Invention of the Modern World, by Arthur Herman)

Tomēr Baltijas intelektuālā mācību iestāde bija un palika Tērbatas Universitāte, kas 19. gs. izvērtās par Eiropas mēroga augstskolu. Tieši tur izglītību ieguva Latvijas vēsturē īpašās personības: **Krišjānis Valdemārs, Krišjānis Barons, Juris Alunāns, Eduards Veidenbaums, Pauls Kalniņš** u.c. Tērbatas Universitāte arī deva Latvijas Universitātei 54 profesorus: **Jāni Edzeliņu, Franci Balodi, Paulu Mincu, Vasiliju Sinaiski, Jēkabu Aksni, Jāni Rubertu, Mārtiņu Zīli** u.c.

Rīgā Augstākā izglītība dzima **1862. gadā,** līdzās Rīgas Politehnikumam. 1896. gadā šī mācību iestāde tika pārdēvēta par **Rīgas Politehnisko institūtu**. Tā bija augsti novērtēta gan zinātnes, gan profesionālās apmācības jomā. Šajā daudznozaru augstskolā varēja iegūt izglītību: inženierzinātnē, ķīmijā, lauksaimniecībā, tirdzniecībā, arhitektūrā un mērniecībā. Institūta mācībspēki arī sekmīgi veica pētījumus tā laika eksperimentālajā fizikā, ķīmijā, bioloģijā un dabaszinātņu nozarēs, kā arī radīja daudz jaunus tehniskus risinājumus.

Izcilākos rezultātus fundamentālajā zinātnē ieguva **ķīmiķi – profesors Vilhelms Ostvalds** un **profesors Pauls Valdens.** Viņu pētniecības centrs un to panākumi ķīmijā Rīgā 19. un 20. gs. mijā tika dēvēti par ļoti nozīmīgu Eiropas fizikālā un fizikāli organiskā ķīmijā.

1915. gada vasarā, kad Rīgai tuvojās ķeizariskās Vācijas karaspēks, Politehnisko institūtu evakuēja uz Krieviju. Un 1918. gada vidū institūtu reevakuēja atpakaļ uz Rīgu. Tomēr daļa no mācību spēkiem un materiālās vērtības, kā arī bibliotēkas palika Krievijā.

Jaunajai augstskolai dibinoties, darbā tika aicināti Latvijas zinātnieki un mācībspēki. Daudzi no viņiem savas karjeras bija veidojoši ārpus Latvijas. Daļu no bijušā Rīgas Politehniskā institūta mācībspēkiem 1919. gadā arī pievienojās Latvijas Augstskolas dibināšanas padomei, un piestrādāja pie mācību programmu izstrādāšanas.

Augstskola īpaši lepojās ar tautsaimnieku **Kārli Balodi,** kurš vairāk nekā 20 gadu bija veidojis savu akadēmisko karjeru Vācijā un 1905. gadā

Turpinājums 14. lpp.

Bērnības un pusaudža gadu atmiņas (3)

No kontrrevolucionāra līdz Saukas nacionālo partizānu cietumniekam

Otrais turpinājums. Sākums LL558, LL559.

Komunistu okupācijā

Pļaviņās

Jau ilgi pirms tam bija norunāts Jāņus pavadīt pie mātes vecākā brāļa Jāņa Madonā. 20. jūnijā abi ar māsīcu Skaidrīti no Saukas devāmies ceļā. Vispirms uz mūsu dzīves vietu Pļaviņās. Mūs ar pajūgu no rīta aizveda līdz Neretas – Viesītes ceļam, kur pie Ževaldiem sagaidījām sarkano pasta autobusu. Ar to caur Jēkabpili uz Krustpili. Pēdējos gados satiksmi no Krustpils un Jēkabpils uz Neretu un Aknīsti uzturēja sarkanie pasta autobusi. Mazais bānītis kursēja tikai trīs reizes nedēļā. Pēc tam ar vilcienu uz Pļaviņām. Braucot redzējām tikai pa kādai padomju automašīnai. Toties Pļaviņās bija daudz padomju karavīru, jo pilsētā taču atradās Latgales Divīzijas štābs un štāba rota.

Kad 1930. gadu otrajā pusē daudzi latvieši latviskoja uzvārdus, arī mēs latviskojām savu – no Pētersona uz Saivu. Uzvārda maiņa stājās spēkā gandrīz Latvijas neatkarības pēdējās dienās – 1940. gada 4. jūnijā.

Tikai dienu pēc atbraukšanas Pļaviņās, bija pamatskolas praktiskie darbi. Tagad teiktu labiekārtošana. Mani turpināja saukt par Pētersonu, jo skolotāji par uzvārda maiņu nezināja. Man tas ne visai patika, mēģināju neatbildēt. Diena bija karsta. Smēlu no upītes ūdeni un slapināju savu cepuri. Kad nokļuvām Madonā, sākās lielas galvas sāpes. Biju dabūjis saules dūrienu, kas turpinājās vairākas dienas.

Atgriezušies Pļaviņās, dzirdējām, ka pie jaunās iekārtas labvēlību bija ieguvis Pļaviņu pilsētas bagātākais iedzīvotājs, kas tautā bija pazīstams kā *Lielais* Škoļņiks, jo pilsētā bija arī otra Škoļņiku ģimene. Tos savukārt bija pazīstami kā *Mazie* Škoļņiki. Izrādījās, ka bagātais Škoļņiks bija daudzus gadus atbalstījis komunistu pagrīdi. Diemžēl viņa priekšvārds ir izgaisis no atmiņas. Tāpat, arī viņa dēla, ar kuru bijām kopā gan skolā, gan mazpulkos. Vēl **burtiski** atceros, ko viņš man kādu dienu teica, gan vēl tādā puiciskā valodā: *„Tava māte tagad vairs nebūs liela „sieviete“.“*

Kas notika ar Latgales divīzijas štābu un štāba rotu pēc Latvijas okupācijas? Latgales un Zemgales divīzijas ieskaitīja Padomju 24. Teritoriālajā korpusā, ģenerāli Krustiņu ieceļot par 183. Divīzijas komandieri. Komandiera amatā viņš bija īsu laiku. 1941. gada pavasarī bija atteicies braukt uz kursiem Maskavā. 29. jūlijā viņam bija piespriests augstākais soda mērs, kas izpildīts 16. oktobrī Noriļskā.

Tā bija beigušās Pļaviņās iecienītā, vienkāršā ģenerāļa dzīves gaitas. No savas mājas, kas bija otrā pusē dzelzceļam, uz divīzijas štābu Daugavas ielā viņš gāja kājām pa taisnāko ceļu. Pie stacijas pārkāpjot pāri četrām dzelzceļa sliedēm un diviem peroniem. Pats zāģēja malku, ko daudzi jaunāki un zemākas pakāpes virsnieki lika darīt karavīriem.

Nedaudz vēlāk, augusta mēnesī, mūsu dzīvokli Baznīcas ielā pārņēma padomju armija. Mums piedāvāja dzīvokli bijušā Pļaviņu pilsētas vecākā un aizsargu nodaļas priekšnieka Pētera Lācīša mājā Daugavas ielā 18. Vienu istabu un virtuvi, katru savā stāvā. Tā nu divi vecās iekārtas cilvēki dzīvoja vienā mājā, kur viņus varēja viegli uzraudzīt. Tā tas arī bija. Kādu vakaru tēvs bija vēlāk nācis mājās. Viņam, slēdzot ielas durvis, bija piesteidzies kāds vīrs ar TM (Tautas milicis) lentu ap roku, lai noskaidrotu, kas tas ir par cilvēku. Milicim droši vien kaut kur tuvumā bija jādežūrē.

Biroja telpa Lācīša mājā tēvam nebija vajadzīga. Lauksaimnieki vairs nenāca ar tēvu aprunāties ne par paveikto, ne par darāmo, jo visu diktēja partija no augšas. Tā noteica, kad katrs darbs darāms un rūpējās par plāna izpildīšanu. Ražas novākšanai noteica termiņus, kas bija jāievēro, neatkarīgi no klimatiskiem apstākļiem.

Katru rītu sešos, arī ziemas laikā, bijām spiesti klausīties, ka dziedot gan *Tri tankisti*, gan *Moskvā mojā*, gan arī citas tā laika zaldātu populārās dziesmas, garām mūsu mājai veda padomju karavīrus uz Daugavu mazgāties.

Bet tā nebija, ka Pļaviņās bija daudz padomju līdzskrējēju. Tieši otrādi – bija daudz nacionāli noskaņotu jauniešu, kas arī dažkārt izdarīja pārgalvības. Viens piemērs. Latvijas valsts pēdējā gadā sāka būvēt Vienības namu. Okupācijas sākumā būve vēl nebija nobeigta. Virs ēkas plīvoja sarkanais karogs. Vienu nakti šis karogs bija noņemts un aizvests pāri Daugavai un sadedzināts. Vainīgie, kurus toreiz neatrada, bija Pļaviņu Sarkanā Krusta slimnīcas direktora Dr. Kaufmaņa dēli, kopā ar baranku ceptuves Muižnieku dēliem.

Tā paša gada rudenī mani apvainoja par **kontrrevolucionāru darbību**. Ko nozīmēja kontrrevolucionāra darbība? Jau Frīdrihs Engelss savos darbos bija lietojis šo terminu. Tas šķiet ir lietots arī franču revolūcijas laikā. 1919. gadā par kontrrevolucionāriem sauca tos, kas pretojās lieliniekiem, t.i., tiem, kas pie varas bija nākuši revolūcijas ceļā. 1940. gadā par kontrrevolucionāru padomju vara varēja atzīt ikvienu Latvijas pilsoni.

Bet kā es kļuvu par kontrrevolucionāru? Pirms 77 gadiem Meža un Kalna ielas krustojuma apkārtnē ar tagadējo Kārļa Štrāla ielu vēl bija daudz neapbūvētu zemes gabalu. Viens no tiem bija tādā mazā uzkalniņā. Velti bija mans mēģinājums pirms gadiem desmit atrast šī mazā uzkalniņa vietu. Viss bija apbūvēts un svešs. Bet nav tā vieta tik svarīga. Svarīgāks ir notikums pats. Toreiz mēs, kādi 8 vai 10 pamatskolnieki, bijām izraudzījuši šo uzkalniņu par piemērotu vietu kara spēlēm un sākām tur rakt tranšejas. Bet bija arī otra skolnieku grupa, kas arī vēlējās iegūt šo uzkalniņu sev. Šad un tad iznāca sadursmes. Nekāda naida jau mums nebija. Skolā neķildojāmies.

Reiz, pēc sekmīgi atvairīta uzbrukuma, uzbrucējiem bēgot, viens no viņiem pakrita un pārlauza kāju. Nu sākās *lietas* izmeklēšana un vainīgo noskaidrošana. Atklājās, ka bēgušo vidū bija jau minētais *Lielā* Škoļņika dēls. Tā kā bēgošo vidū bija vismaz viens valdošās varas piekritējs, tad viņi nedrīkstēja būt vainīgi. Bet vainīgos vajadzēja un par tādiem bija jāatrod mūs, jo bijām pretojušies padomju iekārtai un tikām apvainoti kontrrevolucionārā darbībā. Mūsu sods bija samērā viegls – vecākiem bija jāiet uz skolu izskaidroties. Uzskatīts, ka mēs kā pusaudži neesot izpratuši noziegumа smagumu.

Saukā

Kad Latviju pārņēma komunistu vara, *Māliņu* īpašnieks Saša Ribāks pieslējās jaunās varas līdzskrējēju pulkam. Tas nāca kā pārsteigums, jo viņš bija aizsargs un vēl tikai pirms gada, padzirdējis, ka prezidents Ulmanis ir Augšzemes apmeklējumā, lika *Māliņos* uzvilkt Latvijas karogu zemes saimniekam par godu. Var jau būt, ka viņš jau pirms tam bija iesaistījies komunistu pagrīdes darbā.

1940. gadā, Latvijai kļūstot par PSRS republiku, nacionalizēja privātpersonu zemi, kas pārsniedza 30 ha un izveidoja 10 ha lielas saimniecības, kuras piedāvāja tiem, kam pašiem zemes nebija. Netālu no *Māliņiem,* turpat Saukas pagasta *Būku* mājās saimniekoja mūsu attālāks radinieks Pēteris Līcis, kuru parasti pazina pēc mājas vārda kā Būku. Labāk pazīstamas, *Būku* mājām tieši blakus Klauces upītes (šķiet, saukta arī par Raudupīti) otrā pusē bija komponista Arvīda Žilinska tēva mājas *Lejas Arendzāni*.

Būku saimnieks pierunāja Hugo onkuli pieprasīt 10 ha no viņa zemes. Būšot taču labāk, ja zemi paņemšot kāds savējais. Tā arī izdarīja. Onkuļa jaunsaimniecības ēkām ziemā nocirta

Turpinājums 14. lpp.

Latvijas Universitātei –100

Turpinājums no 12. lpp.

tika ievēlēts par Berlīnes Universitātes profesoru. Atgriežoties dzimtenē, viņš iesaistījās Latvijas Augstskolas dibināšanā. Rīgas Politehniskā institūta profesori un docenti veidoja divas trešās daļas no Latvijas Augstskolas tehnisko fakultāšu mācībspēkiem. Lekcijas bija vācu, kā arī krievu valodā un pārbaudījumi arī to valodās.

No Rīgas Politehniskā institūta, Latvijas Universitāte mantojumā ieguva ***veco ēku!*** Tagad labi pazīstama kā Latvijas Universitātes ***galvenā ēka!*** Raiņa bulvārī 19, un ir viena no Latvijas Universitātes galvenajiem simboliem. Ēka celta 1869. gadā pēc Rīgas Politehnikuma Arhitektūras nodaļas dekāna profesora **Gustava Hilbinga** projekta.

Novēlu Latvijas Universitātei: ***vivat, crescat, floreat Latvijas Universitāte in aeternum.***

fil! Kārlis Kasparsons, lettg!
2019. gada 21. septembrī
Melburnas Latviešu namā

Bērnības un ... atmiņas (3)

Turpinājums no 13. lpp.

kokus un aizveda uz Lones gateri.

Jēkabpilī

1940. gada beigās tēvu iecēla par Jēkabpils apriņķa pagaidu izpildu komitejas Zemju nodaļas vecāko apriņķa zootehniķi. Jēkabpils apriņķa izpildu komitejas priekšnieks Jānis Ozoliņš, viņa bijušā rajona Sēlpils pagasta *Nāguļu* māju saimnieks, tēvu vispirms bija noraidījis kā šim postenim nevēlamu kandidātu, bet beidzot tomēr negribīgi apstiprinājis.

Uz Jēkabpili pārcēlāmies 1941. gada janvāra sākumā. Arī māti pieņēma darbā Zemju nodaļā par statistiķi – mašīnrakstītāju.

Zemju nodaļā starp tēva *padotajiem* darbiniekiem par zirgkopības zootehniķi strādāja vēlāk ļoti pazīstamais un izcilais zirgkopis agronoms Vilis Stukuls, kas vācu gados kādu laiku bija arī Jēkabpils apriņķa vecākais.

Mājās par notikumiem darbā runāja maz. Tēva darbam ar tīro lopkopību bija maz sakara. Galvenokārt bija jārūpējas, lai zemnieki izpildītu partijas vadlīnijas un jāievāc un jāapkopo dažāda šķietami nevajadzīga statistika. Reiz zvanīts no Rīgas, ka steidzīgi jānoskaidro suņu skaits apriņķī. Tēvs atbildējis, ka viņam suņu skaits apriņķi jau ir apzināts. Zinādams saimniecību skaitu apriņķī, pareizinājis to ar divi un tūlīt devis atbildi. Par to biedrs Saiva bija sevišķi uzslavēts.

Atmiņā tomēr ir saglabājušās divi gadījumi.

Vienu dienu tēva kabinetā kāds zemnieks bija skaļā balsī sūdzējies par viņam nodarītām pārestībām. Iespējams, ka tas bija viens no tiem zemniekiem, kuriem vispirms atstāja tikai 30 ha zemes, bet vēlāk pašus izlika no mājām, lai tajās ierīkotu mašīnu traktoru stacijas. To blakus kabinetā bija sadzirdējis Zemju nodaļas vadītājs biedrs K. Lakstīgala Tas ieskrējis tēva kabinetā ar pistoli rokā un draudējis zemniekam biedru Saivu ar tādām lietām neapgrūtināt.

Otrs gadījums varēja būt ar sliktākām sekām. Tas bija noticis vai nu īsi pirms, vai arī tūlīt pēc kara sākuma ar Vāciju. Padomju iestādes bija izsludinājušas zirgu rekvizīciju. Zemju nodaļām par rekvizīcijām bija jāziņo tālāk uz pagastiem. Paziņojumi bija jāparaksta Zemju nodaļas vadītājam un apriņķa vecākam zootehniķim. Tēvs ļoti nav gribējis, ka rekvizīcijas paziņojumi aizietu uz pagastiem ar viņa parakstu. Sadarbojoties ar māti, ir izdarīts tā, ka nodaļas vadītāja klātbūtnē, abiem parakstot oriģinālu, kopējamais papīrs ir bijis novietots tā, ka tēva paraksts nav parādījies uz kopijām. Risks ir bijis ļoti liels.

Pilsētā bija liels dzīvokļu trūkums. Mums laimējās dabūt divas istabas un virtuvi Stacijas ielā 5 – kādus 100 m no Jēkabpils stacijas.

Jēkabpils pamatskolai bija divas 4. klases – A un B. Mani, kā jaunpienācēju, ielika B klasē. Klase bija diezgan sarkana. Biju sadraudzējies ar klases biedru Edgaru Krūmiņu, kas dzīvoja otrā pusē stacijai. Reizē gājām uz skolu un reizē nācām mājās. Laikam bijām divi vienīgie, kas nebijām pionieros. Skolā bija lielas debates par klases sienas avīzes nosaukumu. Vai avīzes nosaukumā ir nepieciešami jābūt arī Staļina vārdam? Kā izveidot *Sarkano stūrīti?*

Pienāca 1. maijs. Visai skolai bija jāpiedalās svētku gājienā. Bet mums ar Edgaru radās iespēja pieteikties skaldīt malku netālajā skolas malkas šķūnītī. Tā 1. maija gājiens mums izpalika. Tēvam un mātei gan bija jāpiedalās gājienā un jākliedz *urrā* gan apriņķa komunistu partijas 1. sekretārei Bundulei, gan 2. sekretāram Oškalnam, gan daudziem citiem padomju dižvīriem.

Pa ceļu, kas no Jēkabpils iet Dignājas virzienā un šķērsoja toreizējo Jēkabpils – Krustpils dzelzceļa līniju, pie pašas stacijas nepārtraukti kustējās krievu mazās, smagās automašīnas, kas veda granti Krustpils lidlauka būvei. Karš starp Vāciju un Padomju Savienību vēl nebija sācies, bet nepārprotama gatavošanās notika. Brīnījāmies, ka šoferi un strādnieki bija galīgi noplukuši un izdiluši. Kāri pirka maizi, kas vēl bija dabūjama. Toreiz neapzinājāmies, ka tos cilvēkus bija piemeklējis tas liktenis, kas daudziem latviešiem sākās jau pēc kāda mēneša vai diviem. Par to, kas latviešus sagaidīja jūnija vidū, nebija vēl nekādas jausmas. Dažādas baumas tomēr klīda. Tās varēja būt par iemeslu, kāpēc mani aizsūtīja uz Sauku, tūlīt pēc 4. klases pamatskolas eksāmenu beigām.

Guntars Saiva
Laikrakstam „Latvietis“

Turpmāk vēl

Datumi

Vārda dienas, dzimšanas dienas un zīmīgi notikumi

8. oktobris
Aina, Anete
1789. Krievu-turku karš: Krievijas karaspēks atbrīvoja Belgradu.
1919. sākās Bermonta uzbrukums Rīgai.
1924. dibināta studentu korporācija *Fraternitas Vesthardiana*.
1939. šķēpa metēja, olimpiskā zelta medaliste Elvīra Ozoliņa.
1939. Otrais pasaules karš: Ar Ādolfa Hitlera dekrētu Vācija anektēja Polijas rietumu daļu.
1986. mūziķis Ingus Purens.

9. oktobris
Elga, Helga, Elgars
Vispasaules pasta diena
1804. dibināta Tasmānijas galvaspilsēta Hobārta.
1915. SLT aktrise Hilda Dukure.
1925. Melburnas Operešu ansambļa, MLT, ALT aktrise Vera Lešinska.
1944. sākās Maskavas konference – Čerčils, Staļins un sūtnis Herimens.

10. oktobris
Arvīds, Arvis, Druvis
1919. Latvijas karaspēks atkāpjas uz Daugavas labo krastu.
1939. Lietuva un PSRS paraksta bāzes līgumu; Lietuva saņem Viļņu no PSRS okupētās Polijas.
1944. 19. divīzija atkāpjas pār Daugavu uz Kurzemi.
1944. Sarkanarmija sasniedz Baltijas jūru pie Klaipēdas Lietuvā.

11. oktobris
Monta, Tince, Silva
1959. politiķis un matemātiķis, LR Izglītības un zinātnes ministrs (2002.g. 7.nov. – 2004.g. 9.marts, 2016.g. 11.febr. – 2018.g. 27.nov.) Kārlis Šadurskis.

12. oktobris
Valfrīds, Kira
1939. PSRS pieprasa teritorijas izmai-

Turpinājums 15. lpp.

Datumi

Turpinājums no 14. lpp.

ņu ar Somiju un bāzes Somijā.
1943. sabiedrisks darbinieks Austrālijā Juris Jakovics.

13. oktobris
Irma, Mirga
1424. Rīgas arhibīskapa amatā nāk Rīgas domkungs Hennings Šarpenbergs. Viņš turpina cīņu par sava amata atbrīvošanu no ordeņa pakļautības.
1944. Sarkanarmija ieiet Rīgā.
1950. skolotājs, sabiedrisks darbinieks Austrālijā Vilis Padoms.

14. oktobris
Vilhelmīne, Minna
1904. lidmašīnu konstruktors Kārlis Irbīte.
1944. Sarkanarmija ieiet Norvēģijā (ziemeļos, Finnmarkas apgabalā).
1944. dziedātājs Jānis Sproģis.
1962. māksliniece Ieva Deksne.
1964. sabiedrisks darbinieks Ojārs Blezūrs.
1964. Leonīds Brežņevs kļuva par PSKP ģenerālsekretāru pēc Ņikitas Hruščova atstādināšanas. ■

Sarīkojumi, draudzes ziņas un ziņojumi

Adelaidē

Sestdien, 12. okt., plkst. 14.00 Tālavā DV vīru kora DAUGAVA 50 darbības gadu jubilejas koncerts. Kafija un uzkodas no plkst.13.00. Biļetes pie galdiem aizrunājamas pie kora kasiera Andra Jaudzema tālr.: 0412 601 306. Maksa $20. Skolniekiem ieeja bez maksas.
Svētdien, 13. okt., plkst. 9.30 Tālavas mazajā zālē novusa treniņš. Pulcēsimies, draudzēsimies un uzspēlēsim novusu!
Svētdien, 13. okt., plkst. 13.00 ALB namā Adelaides Latviešu biedrības pilnsapulce.
Trešdien, 16. okt., plkst. 10.30 izbrauksim no ALB nama uz Virginia Nursery, kur ēdīsim pusdienas. Cena par pusdienām, sākot no $13. Maksa par autobusu $3. Pieteikties LAIMAS birojā līdz 12. sept.
Ceturtdien, 17. okt., plkst. 10.00 ALB namā *Scrabble* rīts; spēlēsim *Scrabble* (latviski un angliski) visu dienu un ēdīsim pusdienas. Lūdzu pieteikties LAIMAS birojā. Mēneša maksa $5.
Sestdien, 19. okt., plkst. 18.00 Tālavas Lielajā zālē Adelaides latviešu skolu 70 gadu jubilejas sarīkojums ar noslēguma balli.
Svētdien, 20. okt., plkst. 9.30 Tālavas mazajā zālē novusa treniņš. Pulcēsimies, draudzēsimies un uzspēlēsim novusu!
Ceturtdien, 24. okt., plkst. 10.00 ALB namā *Scrabble* rīts; spēlēsim *Scrabble* (latviski un angliski) visu dienu un ēdīsim pusdienas. Lūdzu pieteikties LAIMAS birojā. Mēneša maksa $5.
Ceturtdien, 24. okt., plkst. 11.00 – 15.00, ALB namā atsvaidzināsim savas zināšanas un praktiski apgūsim iemaņas pirmās palīdzības sniegšanā. Būs siltas pusdienas. Pieteikties LAIMAS birojā līdz 22. okt.
Sestdien, 26. okt., plkst. 9.30 Tālavā lekcija *Vecāku un skolas loma bērnu attīstībā.*
Sestdien, 26. okt., plkst. 11.00 ALB namā Pavārmākas kurss.
Sestdien, 26. okt., plkst. 11.30 Tālavā Latviešu nama kooperatīva pilnsapulce.
Sestdien, 26. okt., plkst. 12.15 Tālavā Sabiedriskā kluba pilnsapulce.
Svētdien, 27. okt., plkst. 9.30 Tālavas mazajā zālē novusa treniņš. Pulcēsimies, draudzēsimies un uzspēlēsim novusu!

Adelaides Sv. Pētera draudze

Prāv. Dr. J. Priedkalns.
Svētdien, 20. okt., plkst. 11.00 – 19. svētdiena pēc Vasarsvētkiem, dievkalpojums.

Brisbanē

Svētdien, 13. okt., plkst. 14.00 Latviešu namā LAAJ atbalstīts referāts: Baiba Martinsone no Latvijas – *Vecāku un skolas loma bērnu vispusīgās attīstības veicināšana bilingvālisma kontekstā.*
Sestdien, 19. okt., plkst. 12.00 Rummy/zolītes/latviešu Scrabble pēcpusdiena Latviešu namā; maksa $10.
Sestdien, 26. okt., plkst. 14.00 – 16.30 Latvieši namā koncerts *Dabas miers*; mūziķis un komponists Ivars Štubis. Koncertā dzirdēsiet skaisto mūziku no šī albuma, kā arī uzzināsiet par unikālo *Dabas miera* komponēšanas un ierakstīšanas procesu. Ivars uzstāsies arī ar vairākām pazīstamām latviešu tautas dziesmām un oriģinālus aranžējumus. *Dabas miers* albums būs pērkams uz vietas ($20 – skaidrā naudā). Tuvāka informācija par Ivaru viņa mājaslapā: *https://www.ivarsstubis.com*; ieeja $15 / $10; bērniem zem 12 gadu vecuma ieeja brīva.
Svētdien, 27. okt., plkst. 12.00 – 14.00 *Pienene / Latvian Language Social* oktobra nodarbība. Šajā mēneša nodarbībā runāsim par māju. Ar spēļu palīdzību mācīsimies jaunus vārdus kas saistīti ar mājām un tas iekārtojumu. Iepazīsimies ar latviešu spēka zīmēm kas saistās ar mājas labklājību un svētību un tad katrs var izgatavot dekoru savai mājai! Dalības maksa $5 par bērnu vai $10 par diviem un vairāk bērniem. Lūdzu iepriekš pieteikties lai spētu nodrošināt materiālus nodarbībai; pieteikšanās nodarbībām pa e-pastu *marta.eiduka@gmail.com* vai pulciņa *Facebook* lapā: *Brisbenas Valodas Pulciņš – Brisbane Latvian Language Social.*

Kvīnslandes latv. ev. lut. draudze

Māc. Brigita Saiva.
Sestdien, 12. okt., plkst. 12.00 Latviešu namā svinēsim Kvīnslandes latviešu ev. lut. draudzes Pļaujas svētkus ar bazāru, loterijām un kopējām pusdienām groziņu veidā. Mantiņas bazāram lūdzu nodot Adolfam Lācim (0417 902 102), vai novietot bibliotēkā ar uzrakstu *draudzes bazāram* līdz 5. oktobrim. Līdzi ņemami groziņi. Ieeja brīva!

Kanberā

Sestdien, 26. okt., plkst. 13.00 DV saiets ar pusdienām Immanuel Baznīcas zālē Lyons.

Kanberas latv. ev. lut. draudze

Melburnā

Piektdien, 18. okt., plkst. 18.00 Violnieces S. Kirsanovas, čellista J. Laura un pianista K. Olszewski koncerts Latviešu ciemā.
Sestdien, 19. okt., plkst. 11.00 Vanadžu sanāksme Latviešu ciemā.
Sestdien, 19. okt., plkst. 19.00 The Ian Potter Southbank Centre, 43 Sturt Street. Melburnas Universitātes jaunajā mūzikas konservatorijas ēkā, Hanson Dyer Hall (3. stāvā) koncerts; piedalās Sofija Kirsanova – vijole, Jānis Laurs – čells un pie klavierēm – Konrad Olszewski. Ieeja bez maksas. Programmā: A. Kalējs *Tokāta vijolei* solo Op.40, R. Kalsons *Sonāte vijolei un klavierēm*, J. Ķepītis *Dienvidu skices*, J. Mediņš *Skabarga*, J. Mediņš *Klavieru trio Nr.1 (1931), M. Einfelde* Klavieru trio Nr.2 (2017) – pirmatskaņojums Austrālijā.
Svētdien, 20. okt., plkst. 13.00 *Baltiešu festivāls* Somu namā, 119 Pier St., Altona. Igauņu, latviešu, lietuviešu un somu mūzika un dejas. Ieeja $15.
Ceturtdien, 24. okt., plkst. 11.00 *The Ian Potter Southbank Centre,* 43 Sturt Street. Melburnas Universitātes jaunajā mūzikas konservatorijas ēkā Prudence Meyer Hall (5.stāvs) Sofijas Kirsanovas lekcija / prezentācija (lecture recital), kur viņa stāstīs par sava pētījuma projekta plāniem un spēlēs fragmentus no koncerta.
Piektdien, 25. okt., plkst. 19.00 Krodziņa vakars DV mītnē.
Sestdien, 26. okt., plkst. 11.00 Latviešu Savstarpējās Palīdzības Biedrības (Latviešu ciema) pilnsapulce Latviešu ciemā.

Melburnas latv. ev. lut. draudze

Svētdien, 13. okt., plkst. 11.00 Mi-

Turpinājums 16. lpp.

Sarīkojumi

Turpinājums no 15. lpp.

rušo piemiņas dienas dievkalpojums Sv. Krusta baznīcā. Kalpos māc. Raimonds Sokolovskis. Pirms dievkalpojuma pieteikt mācītājam pieminēt ģimenes aizgājējus.

Svētdien, 13. okt., plkst. 14.00 Mirušo piemiņas dienas dievkalpojums Latviešu ciemā. Kalpos māc. Raimonds Sokolovskis. Pirms dievkalpojuma pieteikt mācītājam pieminēt ģimenes aizgājējus.

Svētdien, 27. okt., plkst. 11.00 Ticības Reformācijas svētki, dievkalpojums Sv. Krusta baznīcā. Kalpos prāv. Jānis Priedkalns.

Svētdien, 27. okt., plkst. 12.00 Sv. Krusta baznīcas zālē DRAUDZES PILNSAPULCE pēc dievkalpojuma.

Pertā

Svētdien, 27. okt., plkst. 13.00 Latviešu namā LAAJ atbalstīts referāts: Baiba Martinsone no Latvijas – *Vecāku un skolas loma bērnu vispusīgās attīstības veicināšana bilingvālisma kontekstā.*

Pertas ev. lut. Sv. Pāvila draudze

Māc. Gunis Balodis.

Sidnejā

Piektdien, 11. okt., plkst. 11.00 Senioru saiets Latviešu namā.

Sestdien, 19. okt., plkst. 11.30 Divi referāti Latviešu nama Mārtiņa Siliņa zālē. LAAJ atbalstīts referāts: Baiba Martinsone no Latvijas – *Vecāku un skolas loma bērnu vispusīgās attīstības veicināšana bilingvālisma kontekstā*; Māra Moore stāstīs par LVA diasporas skolotāju semināru, kas notika Latvijā šī gada jūlijā.

Svētdien, 20. okt., plkst. 13.00 Sidnejas Latviešu namā Sidnejas Latviešu vīru kora 63 darbības gadu koncerts *Pie tēvu zemes dārgās*; diriģente un mākslinieciskā vadītāja Daina Jaunbērziņa, viesdiriģents Ivars Štubis; Ingrīda Šakurova (klavieres), Daina Kaina (vijole). Ieeja $30, skolniekiem bez maksas. Bietes rezervējamas SLB grāmatnīcā; tālr. 02 97448500.

Sidnejas ev. lut. latviešu draudze, Svētā Jāņa baznīcā

Māc. Kolvins Makfersons.

Svētdien, 13. okt., plkst. 10.00 lasītais dievkalpojums.

Svētdien, 20. okt., plkst. 10.00 Kapusvētki latviešu kapos.

Svētdien, 27. okt., plkst. 10.00 Reformācijas svētku dievkalpojums ar Svēto Vakarēdienu.

Sidnejas latv. ev. lut. Vienības draudze

Māc. Raimonds Sokolovskis.

Svētdien, 20. okt., plkst. 9.30 dievkalpojums.

Svētdien, 27. okt., plkst. 9.30 dievkalpojums.

Zelta piekrastē

Latvijā

Ceturtdien, 10. okt., plkst. 19.00 Rīgas Latviešu biedrības kamerkoris *Austrums* kopā ar Hannoveres jaukto kori *(Junges Vokalensemble Hannover)* Rīgas Latviešu biedrības Zelta zālē ielūdz uz Koru koncertu.

Piektdien, 11. okt., plkst. 18.00 Dzintaru koncertzāle un Latvijas Nacionālā teātra izpilddirektors Ojārs Rubenis aicina uz cikla *Kino un teātra mūzika* ceturto koncertu, kurā tiksimies ar komponistu Zigmaru Liepiņu.

Piektdien, 11. okt., plkst. 19.00 muzeja un pētniecības centra *Latvieši pasaulē* pasākums *Skudrulāči un zīdtārpiņi* Kalēju ielā 57, 1. stāvā. Šajā vakarā ielūkosimies *Latvieši pasaulē* savāktajos interesantajos foto materiālos par dzīvi latviešu kolonijās Brazīlijā. Pasākumā iekļauta Brazīlijas tradicionālo dzērienu degustācija.

Sestdien, 12. okt., plkst. 17.00 izstādes *Aleksandra Beļcova (1892–1981). Gleznieciība. Grafika. Darbnīcas* Baltars *porcelāns* atklāšana Latvijas Nacionālajā mākslas muzejā.

Sestdien, 12. okt., plkst. 17.30 Piltenes evaņģēliski luteriskā baznīcā, Piltenē, Ventspils novadā jaunieši kora *Balsis* koncerts; diriģenti Ints Teterovskis un Elīna Čipāne. Ieeja pret ziedojumiem Piltenes baznīcas 300gadei.

Sestdien, 12. okt., plkst. 19.00 Dzintaru koncertzāle aicina uz Rudens Kamermūzikas festivāla koncertu. Divas izcilas pianistes Linda Leina (Latvija) un Darja Maršiņina (Krievija), kuras satikušās studijās Hamburgā, Dzintaru koncertzāles unikālajā akustikā atskaņos skaistākos Vaska, Šūberta un Stravinska klavieru duetus.

Svētdien, 13. okt., plkst. 13.00 Rīgas Evaņģēliskās draudzes dievkalpojums (ar kafijas galdu un svētdienas skolu) Metodistu baznīcā, Akas ielā 13, Rīgā.

Trešdien, 16. okt., plkst. 16.00 Latvijas Nacionālās bibliotēkas (LNB) ātrijā (1. stāvā) tiks atklāta izstāde *Nosargāt brīvību. Lielbritānijas militārais un diplomātiskais atbalsts Latvijai 1918.–1920. gadā.* Tā tapusi sadarbībā ar vēsturniekiem un atmiņas institūcijām Latvijā un Lielbritānijā, un sniegs bagātīgu ieskatu agrāk neredzētos foto materiālos par diplomātijas un militāro vēsturi, Latvijas Neatkarības karu, kā arī britu un latviešu karavīru ikdienas gaitām. Izstāde būs skatāma līdz 20. novembrim. Ieeja bez maksas.

Piektdien, 18. okt., plkst. 19.00 Kuldīgas Kultūras centrā Liepājas Simfoniskais orķestris (LSO) koncertēs ar vijolnieci Vinetu Sareiku. Programmā Semjuela Bārbera Vijolkoncerts. Diriģents Gintars Rinkevičs.

Sestdien, 19. okt., plkst. 12.00 Jaunās mūzikas festivālu ARĒNA šogad atklās KONCERTCEĻOJUMS AR TROLEJBUSU no pieturas *Katedrāle* Brīvības bulvārī 23. Pie tā stūres būs komponists Andris Dzenītis, kurš klausītājus aizvedīs uz trim koncertiem Pirmais no tiem būs Elizabetes Balčus (flauta, balss, elektronika) performance AIZLIEGTAIS AUGLIS plkst. 12.30 klubā *The Mill*. Tālāk ARĒNAS trolejbuss vedīs klausītājus uz Žaņa Lipkes muzeju, kur plkst.14:30 notiks kolektīvās improvizācijas un meditācijas stunda SAPŅU SKAŅU DARBNĪCA ar neparasto skaņu ekspertu, komponistu Jēkabu Nīmani, Marinu Gribinčiku un skaņu arhitektu Maksimu Šenteļevu. Šī radošā izrāde notiks divreiz arī plkst.12:30. Trešajā koncertceļojuma pieturā Rīgas Reformātu baznīcā plkst. 17.00 tiksimies ar džeza trio AUZIŅŠ, ČUDARS & ARUTYUNYAN, kuri pirmatskaņos Krista Auznieka jaundarbu SIRDS KATEDRĀLE elektriskajai ģitārai, saksofonam un perkusijām.

Sestdien, 19. okt., plkst. 18.00 Liepājas koncertzālē *Lielais dzintars* Liepājas Simfoniskais orķestris (LSO) koncertēs ar vijolnieci Vinetu Sareiku. Programmā Semjuela Bārbera Vijolkoncerts. Diriģents Gintars Rinkevičs.

Pirmdien, 21. okt., plkst. 17.00 Latvijas Nacionālās bibliotēkas (LNB) ātrijā (1. stāvā) ekskursija izstādē *Nosargāt brīvību. Lielbritānijas militārais un diplomātiskais atbalsts Latvijai 1918.–1920. gadā* Lielbritānijas vēstnieka Latvijā Kīta Šenona vadībā.

Piektdien, 25. okt., plkst. 19.00 muzeja un pētniecības centra *Latvieši pasaulē* pasākums *Anglijas latvietis virzienā no augšas uz apakšu* Kalēju ielā 57, 1. stāvā. Vakara gaitā tiksimies ar Ziemeļanglijā dzīvojušajām rokdarbniecēm Ilonu Uskalis un Ritu Jefimovu, ar ko kopā pētīsim Anglijas latviešu tautastērpus un rokdarbnieču rosību, tos gatavojot.

Piektdien, 25. okt., Modes muzejā (Rīgā, Grēcinieku ielā 24) durvis apmeklētājiem vērs muzeja jaunā izstāde *Dāma krinolīnā*. Tā tapusi sadarbībā ar *Aleksandra Vasiljeva fondu* un atklāj krāšņo 19. gs. vidus tērpu noslēpumus.

Svētdien, 27. okt., plkst. 13.00 Rīgas Evaņģēliskās draudzes dievkalpojums (bez kafijas galda) Metodistu baznīcā, Akas ielā 13, Rīgā. ■

Vieta Jūsu reklāmai.

Cena $6 par 1 cm vienā slejā.
Minimums $10.

Tieši šis laukumiņš izmaksās tikai $20.

Eiro kurss

Eiropas Centrālās bankas atsauces kurss **7. oktobrī.**

€1 = 1,63160 AUD €1 = 1,74520 NZD
€1 = 0,89155 GBP €1 = 1,09930 USD